Strategie rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd

na období

2021–2029

Strategie rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd na období let 2021–2029

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Euroregion Praděd 2020+" je spolufinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje a ze státního rozpočtu. Překračujeme hranice

Aktualizace analytické části
Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pradziad a Euroregion Praděd

Zpracování strategické části
Ing. Michal Blaško, Ph.D.

Redakční rada
Euroregion Praděd a Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad

Překlad
Jarosław Radiměřský

Tisk
drukprudnik.pl drukarnia
www.drukarnia-prudnik.pl
info@drukprudnik.pl

Vydavatel
Stowarzyszenie Gmin Polskich
Euroregionu Pradziad
Ul. Klasztorna 4
48-200 Prudnik
a
Euroregion Praděd
Ul. Nové doby 111,
793 26 Vrbno pod Pradědem

ISBN 978-83-963126-0-0

Náklad 500 ks.

Bezplatný výtisk

Obsah

Seznam použitých zkratek....4

Úvod – cíle a záměry dokumentu....6

1. Metodika....7

Analytická část....10

2. Sociálně-ekonomická analýza....11

2.1 Úvod k analýze....11

Euroregion Praděd – všeobecná charakteristika....11

2.2. Dopravní dostupnost a okrajová poloha euroregionu....13

2.3. Přeshraniční aktivity v oblasti předcházení ohrožení a koordinace preventivních a záchranných aktivit....19

2.4. Ekonomický rozvoj, pracovní trh a vzdělávání....21

2.5. Podpora přeshraničních aktivit pro hospodářský rozvoj a podnikání...24

2.6. Přírodní a kulturní dědictví v kontextu rozvoje společných turistických produktů....25

2.7. Potenciál pro rozvoj institucionální přeshraniční spolupráce....33

Strategická část....36

3. Analýza absorpční kapacity členů Euroregionu Praděd....37

4. Vize pro rok 2029....41

5. Poslání Euroregionu Praděd....41

6. SWOT analýza....41

7. Strategické Výzvy a cíle v období 2021–2029....49

8. Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd – tematické zaměření....52

8.1 Priority Programu česko-polské přeshraniční spolupráce v období 2021 – 2027....52

8.2 Tematické zaměření Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd v období 2021 - 2027....61

9. Potenciál zavádění formalizovaných forem spolupráce a výměna zkušeností....64

10. Strategické projekty Euroregionu Praděd....66

11. Evaluace implementace strategie Euroregionu Praděd v období 2014 – 2020....76

11.1 Výsledky dotazníkového šetření....76

11.2. Výsledky polostrukturovaných rozhovorů....83

Seznam použitých zkratek

AGC	European Agreement on Main International Railway Lines (Evropská Dohoda o hlavních mezinárodních železničních tratích)
AGTC	European Agreement on Important International Combined Transport Lines and Related Installations (Evropská Dohoda o nejdůležitějších trasách mezinárodní kombinované dopravy a souvisejících objektech)
BAEL	Bank Aktywności Ekonomicznej Ludności (Banka ekonomických aktivit obyvatelstva)
CAWI	Computer-Assisted Web Interview (počítačem podporovaný rozhovor vedený prostřednictvím webových stránek)
CNC	Computerized Numerical Control (ovládání digitální zařízení počítačem)
ČSÚ	Český statistický úřad
EFMR	Evropský námořní a rybářský fond
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
ESF	Evropský sociální fond
ER	Euroregion Praděd
ESPON	European Spatial Planning Observation Network (Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost)
EU	European Union (Evropská unie)
EURES	European Employment Services (Evropská služba zaměstnanosti)
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráci
EÚS	Evropská územní spolupráce
FMP	Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd
GUS	Główny Urząd Statystyczny (Hlavní statistický úřad)
ÚSC	Územní samosprávný celek
EK	Evropská komise
MAS	Místní akční skupina
MRR RP	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Rzeczpospolitej Polskiej (Ministerstvo pro regionální rozvoj Polské republiky)
MSZ RP	Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczpospolitej Polskiej (Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky)
MSP	Malé a střední podniky
NGO	Non-governmental organization (nevládní organizace)
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (Normalizovaná klasifikace územních celků pro statistické účely)
ORP	Obce s rozšířenou působností
HDB	Hrubý domácí produkt
OPPS	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
PSP	Państwowa Straż Pożarna (Polský hasičský sbor)
PUP	Powiatowy Urząd Pracy (Okresní úřad práce)
ČR	Česká republika
PRP	Polská republika
ROP	Regionální operační program
SRWO 2030	Strategie rozvoje Opolského vojvodství Opolskie 2030
SWOT	SWOT analýza – Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby)
TEN-T	Trans-European Transport Networks (Transevropská dopravní síť)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy (Vojvodský úřad práce)

Vysvětlení dohodnutých značek

Symbol		Popis
Čárka	**(-)**	Na miste cisla znaci, ze jev se nevyskytoval
Nula	**(0)**	Pouziva se pro oznaceni ciselnych udaju mensich nez polovina zvolene merici jednotky
	(0,0)	Tento jev existoval ve velikosti mensi nez 0,05
Tečka (.)		Na miste cisla znaci, ze udaj neni k dispozici nebo je nespolehlivy
Križek	**x**	Na miste cisla znaci, ze zapis neni mozny z logickych duvodu
Značka	**#**	Udaje neize zverejnit z duvodu zajisteni ochrany dat ve smyslu zakona o verejne statistice
Značka	**Δ**	Nazvy cinnosti jsou zkracene oproti nazvum v ciselniku/klasifikaci
"Z toho"		Neuplny vycet polozek z celku

Úvod – cíle a záměry dokumentu

Vážené dámy a pánové,

Strategie rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd na období let 2021–2029 je aktualizací strategického dokumentu vypracovaného v roce 2013 Opolskou nadací mezinárodních iniciativ, který byl schválen parlamentem Euroregionu Praděd 17. října 2013 a je již druhým vydáním tohoto klíčového dokumentu určujícího cíle rozvoje a spolupráce této přeshraniční organizace. Dosavadních téměř 25 let spolupráce vyústilo ve více než tisíc společných projektů, navázalo přátelství a čelilo výzvám v lepších i horších dobách. To představuje mimořádně silný a neocenitelný základ pro další rozvoj spolupráce. Perspektiva let 2021–2029 bude velkou výzvou pro všechny subjekty zabývající se přeshraniční spoluprací a zavádějící programy v rámci Evropského seskupení pro územní spolupráci, a to především kvůli probíhající pandemii Covid-19, která citelně postihla celý svět a změnila prakticky všechny doposud dosažené životní standardy. Současná situace vyžaduje usilovnou práci na posílení spolupráce v rámci struktur euroregionu a maximální zjednodušení postupů spojených s fungováním Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd. Je nutné vytvořit společnou platformu pro spolupráci, díky které budou plánované cíle dosaženy snadněji a efektivněji.

Předáváme Vám do rukou dokument, který by pro Vás měl být praktickým průvodcem k optimalizaci realizovaných aktivit v rámci přeshraniční spolupráce, který poukáže, na jaké tematické oblasti by se Vaše prostředky a síly měly zaměřit. Ambiciózním záměrem této Strategie je chápat Euroregion Praděd jako funkční přeshraniční celek, umožňující plánovat společné cíle a výzvy.

S pozdravem
Ing. Milan Rác

Z wyrazami szacunku
Radosław Roszkowski

Metodika

Strategie rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd na období let 2021–2029 vznikla na základě strategického dokumentu zpracovaného Opolskou nadací mezinárodních iniciativ na období let 2014–2020. Hlavním záměrem strategie je stanovení ambiciózních rozvojových cílů a posílení vazeb mezi samosprávami, které vytvářejí Sdružení polských obcí Euroregionu Praděd na polské straně (Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad), ve spolupráci s českou částí Euroregionu Praděd – Zájmovým sdružením právnických osob Euroregion Praděd. Vypracovaný dokument navazuje na hlavní zastřešující strategické dokumenty na regionální, národní a evropské úrovni[1]. Přípravě tohoto dokumentu předcházela příprava metodologie, vypracování „Analýzy společenské a hospodářské situace na území Euroregionu Praděd“ Statistickými úřady v Opole, Olomouci a Ostravě a provedení sociálního šetření s cílem zajistit spolehlivé a objektivní podklady, sloužící jako výchozí bod pro tvorbu Strategie.

Metodika práce na dokumentu byla založena na principu triangulace[2] tak, aby co nejvíce objektivizovala hodnocení současného období a stanovila cíle odpovídající potřebám a problémům všech klíčových cílových skupin. Pro účely studie byl euroregion (jako celek) definován jako přeshraniční funkční region. Funkční region je region uzavřený z důvodu návaznosti zásahů s cílem naplňovat společensko-sociální potřeby a z důvodu provázanosti sociálně-ekonomických podmínek ze zeměpisného hlediska – s ohledem na formální správní hranice

---

1 Nařízení o společných ustanovení o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza (COM/2018/375 final – 2018/0196 (COD).

- Program česko-polské přeshraniční spolupráce 2021–2027

- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

- Národní strategie regionálního rozvoje 2030, Varšava, září 2019. Hlavní cíle a podrobné cíle regionální politiky do roku 2030: 1.1. Posílení rozvojových příležitostí ekonomicky slabších oblastí, 1.2. Zvyšování využití rozvojového potenciálu středně velkých měst, která ztrácejí socioekonomické funkce, 2.1. Rozvoj lidského a sociálního kapitálu 2.2. Podpora podnikání na regionální a místní úrovni 2.3. Inovativní rozvoj regionu a zdokonalení přístupu založeného na regionálních inteligentních specializacích 3.1. Posílení potenciálu správy pro rozvojové řízení 3.2 Posílení spolupráce a integrovaného přístupu k rozvoji na místní, regionální a nadregionální úrovni 3.3. Zlepšení organizace poskytování veřejných služeb

- Dlouhodobá národní rozvojová strategie - Polsko 2030. Hlavní cíl a strategické oblasti: Oblast vyvažování rozvojového potenciálu regionů – význam pro rozvoj do roku 2030.

- Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2021–2027 s výhledem do roku 2030

- Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019–2027

- Strategie rozvoje Opolského vojvodství Opolskie 2030. Opolí, listopad 2020. Operativní cíle a směry činností: Trvalé sociální vazby. Vysoké přírodní a krajinné hodnoty. Komunikačně dostupný region.

2 Triangulace – metoda používaná v sociálním výzkumu k zajištění vyšší kvality výzkumu a snížení chyby měření. Zahrnuje sběr dat pomocí dvou nebo více metod (např. pozorování s anketou nebo obsahovou analýzou) a poté porovnání a kombinování výsledků. Může také znamenat kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod.

(včetně hranic státních)[3].

Ke sběru podkladů byly použity následující výzkumné nástroje:

- kabinetní studie za účelem propojení předpokladů Strategie s nadřazenými dokumenty, navrhovanými nařízeními EK pro EÚS, ERDF, ESÚS a ESF;

- dotazníková šetření s využitím CAWI, která zodpovědělo 105 respondentů – 35 Čechů (33 %) a 70 Poláků (67 %);

- dotazníková šetření s využitím CAWI o přeshraniční spolupráci a jejích klíčových oblastech ve vztahu k tematickým cílům PWT 2021+, na které odpovědělo 72 respondentů – 29 Čechů (40,28 %) a 43 Poláků (59,72 %);

- tematické konzultace k ustanovením SWOT analýzy týkající se přeshraničních aktivit v oblasti prevence rizik a koordinace preventivních a záchranných činností;

- byly provedeny 4 hloubkové rozhovory se zástupci euroregionu Praděd a lidmi, kteří se aktivně účastní přeshraniční spolupráce;
- byla uspořádána řada setkání za účasti orgánů obou částí Euroregionu Praděd.

Strategie rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd na období lat 2021–2029 je dokumentem, jehož úkolem je na základě šetření a vyhodnocení stanovit strategické směry rozvoje Euroregionu Praděd a podporovat česko-polskou spolupráci institucí, organizací a osob. Předpoklady dokumentu byly vytvořeny před vznikem epidemické hrozby a rozšířením SARS-CoV-2, nicméně všechny uvedené podmínky zůstávají v platnosti. Uvedené cíle a směry aktivit spolu s aktivitami umožňují, navzdory měnící se socioekonomické situaci na regionální, národní a mezinárodní úrovni, realizaci představené vize. V současném období je ještě důležitější vybudovat silnou oblast založenou na přeshraniční spolupráci. V souvislosti s výše uvedeným však tento dokument nepředstavuje uzavřený katalog možných opatření a bude měněn, pokud se objeví nové výzvy související s dalším fungováním euroregionu, vývojem situace a potřeb, jakož i potřeby a příležitosti ke spolupráci v nadcházejících letech.

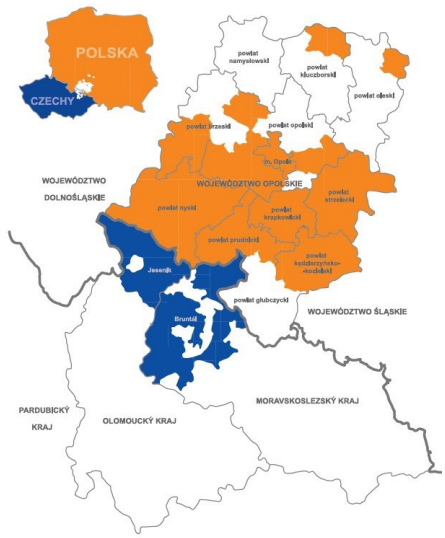
Územní rozsah

Rozsah studie zahrnuje území všech členských územních samosprávných celků Euroregionu Praděd na obou stranách hranice. V analytické části práce byla u některých indikátorů použita data na úrovni NUTS3, případně na úrovni vojvodství/státu, aby ukázala širší kontext trendů a socioekonomických změn v celé oblasti podpory programu nebo z důvodu dostupnosti statistických dat GUS/ČSÚ. Data

3 Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym – tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych. Opole, 2011. Autoři: Mateusz Huk, Maciej Molak. Metodologické konzultace: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

použitá v diagnostické části pocházejí převážně z Vyhodnocení sociální a ekonomické situace Euroregionu Praděd, statistických ročenek, místní databanky a sčítání lidu provedeného na obou stranách hranice. Ukázalo se, že odlišná metodika shromažďování a sestavování statistických údajů je poměrně velkým problémem při porovnávání údajů z obou stran hranice. U některých kritérií byly s ohledem na nedostatek přesných údajů na dané úrovni statistických jednotek na obou stranách hranice, využity odhadované údaje.

Mapa č. 1 – Euroregion Praděd – správní rozčlenění

Předmětná oblast průzkumu

Předmětem zrealizovaných průzkumů byla dosavadní přeshraniční spolupráce mezi institucemi z území Euroregionu Praděd na obou stranách hranice a rovněž zhodnocení slabých a silných stránek fungování současného modelu využívání nástrojů podpory této spolupráce (např. Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd). Výsledky průzkumů se staly výchozím bodem ke zhotovení SWOT analýzy a této Strategie pro období 2021+.

Analytická část

2.Sociálně-ekonomická analýza
2.1 Úvod k analýze

První část strategie představuje sociálně-ekonomickou analýzu Euroregionu Praděd (se zohledněním obou stran euroregionu) se zvláštním důrazem na přeshraniční vazby ve všech níže uvedených oblastech. Rozsah posouzení vznikl na základě kabinetní studie a na základě výsledků hloubkových rozhovorů. Cílem sociálně-ekonomické analýzy je zjištění aktuálního stavu v jednotlivých oblastech a uvedení trendů změn v posledních letech, což je zvláště důležité pro naplánování efektivní veřejné intervence euroregionu pro období let 2021–2029.

Euroregion Praděd – všeobecná charakteristika

Euroregion Praděd je česko-polský euroregion nacházející se na území Opolského vojvodství v Polsku a obcí v severní části Olomouckého a Moravskoslezského kraje (okresy Bruntál a Jeseník). Euroregion vznikl na základě rámcové smlouvy podepsané 2. července 1997 v Jeseníku. Zmiňovaná smlouva byla podepsána Asociací pro rozvoj Osoblažska a Unií cestovního ruchu Niské oblasti na polské straně a Svazem měst a obcí z území okresů Bruntál a Jeseník. V současné době jsou polské obce a okresy, které jsou členy euroregionu, sdruženy ve Sdružení polských obcí Euroregion Praděd. České samosprávy jsou pak členy Zájmového sdružení právnických osob Euroregionu Praděd. Sídla Euroregionu se nacházejí v Prudniku (polská strana) a ve Vrbně pod Pradědem (česká strana). Název Euroregionu se odvíjí od nejvyšší hory Jeseníků – Praděd (1491 m n. m.).

Další důležité datum v historii Euroregionu je 7. ledna 2000. Tehdy bylo totiž založeno Sdružení polských obcí Euroregionu Praděd (Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, zkrat. SGPEP), které nyní sdružuje polské obce a okresy, které jsou členy Euroregionu. Hlavním cílem vzniku tohoto Sdružení bylo zkvalitnění činnosti polské části Euroregionu a zintenzivnění spolupráce s českými partnery.

Euroregion je jednotkou vymezenou na území dvou či více států, představující formu přeshraniční spolupráce mezi územně samosprávnými celky členských států Evropské unie a také mezi územně samosprávnými celky členských států Evropské unie a jejich ekvivalenty v sousedních státech. První euroregion (Euroregion Basilensis) byl vytvořen v roce 1963. V současné době působí v celé Evropě více než 70 euroregionů, z toho 16 v Polsku a 13 v České republice. Euroregion Praděd je jedním z šesti euroregionů působících v česko-polském příhraničí (ostatními euroregiony jsou Euroregion Nisa, Glacensis, Silesia, Těšínské Slezsko a Beskydy). Aktuálně je v aktivitách mnoha euroregionů možné zpozorovat trend spočívající v odklonu od spolupráce národních institucí v dosavadní, klasické formě k více integrovaným strukturám ve formě Evropských seskupení územní spolupráce.

Institucionální struktura

Institucionální struktura euroregionu zahrnuje společné orgány pro obě země a také oddělené národní orgány pro každou stranu.

Společnými orgány jsou: parlament euroregionu a prezidium euroregionu. Nejvyšším úřadem Euroregionu Praděd je parlament skládající se ze čtyřiceti členů. Každá strana má v parlamentu 20 představitelů. Každá strana vybírá ze svých delegátů jednoho předsedu a dva místopředsedy. Předseda a místopředsedové jsou součástí prezidia euroregionu, které řídí každodenní činnost euroregionu a rovněž jej zastupuje navenek.

Každá národní část euroregionu má tyto orgány:

- valná hromada
- rada euroregionu
- revizní komise
- sekretariát
- pracovní skupiny (pouze v PL části euroregionu).

Nejvyšším „národním" orgánem je valná hromada. Mezi její úlohy patří především rozhodování o cílech a úlohách pro danou „národní" část euroregionu. Navíc valná hromada rozhoduje v oblasti členství v euroregionu a také v záležitostech týkajících se financí dané „národní" části. Úlohou pracovních skupin (jmenovaných radou) je především vypracování společných, česko-polských přeshraničních projektů. Administrativou jednotlivých „národních" částí euroregionu se zabývá tajemník (rovněž jmenovaný radou).
Obě sdružení tvořící euroregion jako celek, mají bohaté zkušenosti v oblasti využívání fondů Evropské unie určených pro přeshraniční spolupráci. Spolupráce v této oblasti byla zahájena programem Phare CBC, který byl využíván v letech před přistoupením Polska a České republiky do Evropské unie. V dalších letech pokračovala přeshraniční spolupráce v Euroregionu v rámci Programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA Česko-Polsko 2004-2006 a v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika na léta 2007–2013. Realizované projekty česko-polské spolupráce v euroregionu se týkaly především takových oblastí jako jsou: silniční infrastruktura, turistika, ochrana životního prostředí, spolupráce v oblasti kultury, sportu, spolupráce samospráv, vzdělávání, lidských zdrojů, územního plánování a hospodářského rozvoje.

Tabulka č. 1 – přehled základních informaci o Euroregionu Praděd.

Základní statistické údaje Euroregionu Praděd			
část	**polská**	**česká**	**celkem**
rozloha v km²	5267,99 km²	1 828 km²	7 095,99 km²
počet obyvatel	684 080	119 011	803 091
počet členských samospráv	39 obcí a 5 okresů	67 měst a obcí a přidružený člen – Olomoucký kraj	111

Města a obce, které jsou součástí Euroregionu Praděd. Stav ke dni 1.1.2021.

Polská strana:
Biała, Bierawa, Byczyna, Chrząstowice, Cisek, Dabrowa, Głogówek, Głuchołazy, Gogolin, Grodków, Izbicko, Jemielnica, Kędzierzyn-Koźle, Kolonowskie, Komprachcice, Korfantów, Krapkowice, Leśnica, Lubrza, Niemodlin, Nysa, Olszanka, Opole, Otmuchów, Ozimek, Paczków, Pakosławice, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Popielów, Prószków, Prudnik, Reńska Wieś, Rudniki, Skoroszyce, Tułowice, Ujazd, Walce, Zdzieszowice; powiaty: kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki, nyski, prudnicki, strzelecki.

Česká strana:
Andělská Hora, Bělá pod Pradědem, Bernartice, Bohušov, Brantice, Bruntál, Břidličná, Černá Voda, Česká Ves, Dětřichov nad Bystřicí, Dívčí Hrad, Dolní Moravice, Hlinka, Horní Benešov, Horní Město, Horní Životice, Hradec-Nová Ves, Javorník, Jeseník, Jindřichov, Jiříkov, Karlova Studánka, Karlovice, Kobylá nad Vidnavkou, Krnov, Leskovec nad Moravicí, Lichnov, Lipová-Lázně, Liptaň, Lomnice, Ludvíkov, Malá Morávka, Malá Štáhle, Město Albrechtice, Mikulovice, Nová Pláň, Osoblaha, Ostružná, Písečná, Razová, Rusín, Rýmařov, Ryžoviště, Skorošice, Slezské Pavlovice, Slezské Rudoltice, Stará Červená Voda, Stará Ves, Staré Heřminovy, Supíkovice, Světlá Hora, Svobodné Heřmanice, Široká Niva, Třemešná, Uhelná, Úvalno, Václavov u Bruntálu, Velká Kraš, Velká Štáhle, Velké Kunětice, Vidnava, Vlčice, Vrbno pod Pradědem, Vysoká, Zátor, Zlaté Hory, Žulová.

Přidružení členové:
Olomoucký kraj, MAS Hrubý Jeseník, z.s., Rozvoj Krnovska, o.p.s., MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s., MAS Šternbersko

2.2. Dopravní dostupnost a okrajová poloha euroregionu

V souladu se základními cíli politiky soudržnosti, je silniční a železniční infrastruktura jedním z nejdůležitějších prvků stimulujících sociálně-hospodářský rozvoj regionů. V souvislosti se strategickými cíli Euroregionu Praděd, jakožto funkčního regionu, se klíčovými zdají být dva aspekty v oblasti dopravní dostupnosti: okrajová poloha oblasti vůči centru země (včetně dostupnosti přirozených středisek

regionu) a přeshraniční dostupnost.

Silniční síť na obou stranách hranice území Euroregionu Praděd představuje především silnice regionálního a lokálního charakteru (v ČR silnice II. a III. třídy, v Polsku vojvodské, okresní a obecní silnice). Státní silnice a silnice I. třídy (v ČR především silnice č. 44 a 57) tvoří pouze základní síť mezinárodních spojení. Jejich standard však se neliší od úrovně regionálních silnic. Jedinou výjimku tvoří část dálnice A4 spojující Opolské vojvodství s hlavními městy přilehlých vojvodství a se zbývající dopravní sítí rychlostních silnic a dálnic v Polsku. Na české straně se pak nachází krátký úsek dálnice (D35) Mohelnice–Olomouc. Chybí však jakékoli dálniční spojení na ose sever–jih směrem k hranici.

Mezi hlavní komunikační trasy na polské straně zahrnujeme státní silnici č. 40 – vedoucí od hranice s Českou republikou v Glucholazích do Pyskowic, kde se kříží se státní silnicí č. 94, alternativu ke zpoplatněné dálnici A4, státní silnice č. 41 – probíhající přes Niský a Prudnický okres k hraničnímu přechodu Trzebina – Bartultovice, státní silnice č. 46 Paczków - Pyskowice a také vojvodské silnice č. 411 a 414. Na české straně mezi hlavní komunikační trasy patří silnice č. 445, 454, 44, 45 a 57. Vzhledem ke struktuře osídlení na obou stranách hranice a k času dojezdu do hlavních funkčních center regionu, je možné považovat dopravní dostupnost oblasti podpory jako dostatečnou. Nicméně je třeba upozornit, že na české straně je čas dojezdu do Olomouce s ohledem na geografické podmínky delší. Navzdory nedostatku sítě silnic nejvyšší kategorie, je intenzita dopravy na regionálních a místních silnicích průměrná.

Tabulka č. 2. Hlavní komunikace v Euroregionu Praděd

Silnice č.	**Úsek**	**Kategorie silnice**
11	Bukovice–Bruntál	I. třída
35	Mohelnice–Olomouc	I. třída
44	Mohelnice–Mikulovice (státní hranice)	I. třída
45	Horní Loděnice–Krnov (státní hranice)	I. třída
46	Brodek u Prostějova–Opava	I. třída
57	Krnov–Bartultovice (státní hranice)	I. třída
60	Jeseník–Javorník (státní hranice)	I. třída
445	Šternberk–Zlaté Hory (státní hranice)	II. třída
453	Jeseník–Město Albrechtice	II. třída

454	Dolní Údolí – Zlaté Hory	II. třída
455	Písečná–Velké Kunětice (státní hranice)	II. třída
457	Osoblaha–Javorník (státní hranice)	II. třída
A4	Nogowczyce–Przylesie	státní silnice
40	Ujazd–Głuchołazy (státní hranice)	státní silnice
41	Nysa–Trzebina (státní hranice)	státní silnice
46	Paczków–Dobrodzień	státní silnice
411	Nysa–Konradów	vojvodská silnice
414	Opole–Prudnik	vojvodská silnice

Mezi silnice s nejvyšší dopravní intenzitou je třeba zahrnout výše zmíněné hlavní dopravní trasy, které jsou využívány k tranzitní dopravě (naprostá většina silnic není zapojena do systému placených silnic, v důsledku čehož vzniká zvýšená intenzita nákladní dopravy při vyhýbání se placeným úsekům silnic vedoucích k hranici). Silniční síť je rovněž intenzivně využívána především turisty přijíždějících do jesenického regionu. Ve srovnání se zbytkem česko-polského pohraničí na obou stranách Euroregionu Praděd, chybí silniční síť zapsaná na seznam hlavních koridorů celostátního a evropského významu TEN-T (mimo již zmiňovaný úsek dálnice A4). Nicméně jsou zahájeny aktivity mající za cíl zapsání úseku *Ostrava–Opava–Krnov–Prudnik–Opole* na seznam TEN-T (včetně železničního koridoru), což by jednoznačně urychlilo výstavbu obchvatů a zvýšení standardu již existující tranzitní trasy.
Druhým důležitým aspektem je stav silniční sítě, který má vliv na bezpečnost silničního provozu. Vysoké náklady na údržbu silniční sítě na lokální a regionální úrovni, které jsou v kompetencích krajských samospráv, obcí a okresů způsobují, že stav některých silnic je třeba považovat za neuspokojivý. Přesto jsou některé hlavní tahy již v dobrém stavu - příkladem mohou být silnice č. 44 z Jeseníku směrem na Mikulovice nebo č. 60 z Lipové-lázně směrem na Javorník. Několik větších městských center (včetně okresních měst) vyžaduje výstavbu obchvatů (Kędzierzyn-Koźle, Nisa, Prudnik, Bruntál, Głogówek, Glucholazy apod.), což by zkrátilo dojezdové časy především tranzitní dopravy a vedlo by také ke zvýšení úrovně bezpečnosti účastníků silničního provozu.

O potřebě modernizace a rozšíření silniční sítě, jejímž cílem je zvýšení bezpečnosti a zkrácení dojezdové doby může svědčit rychlost využívání alokací dostupných v regionálních programech a také v INTERREG V-A ČR–PL. Absorpční kapacita samospráv je v této oblasti několikrát vyšší než dostupné prostředky (národní a unijní).

Příklady plánovaných rekonstrukcí silnic:

- III/4576 Horní Heřmanice – státní hranice
- II/445 Zlaté Hory – Heřmanovice
- II/457 Javorník – Mikulovice
- 1617 Łąka Prudnicka – Moszczanka – Pokrzywna
- 107166 Pokrzywna – Jarnołtówek – Zlaté Hory
- 1616 Dębowiec (Wieszczyna) – Pokrzywna

Naproti tomu chybí zájem o rozvoj moderních systémů řízení dopravy, což může svědčit o tom, že intenzita dopravy není klíčovým problémem regionu.

V souvislosti s dopravní přeshraniční okrajovou polohovou území Euroregionu Praděd, je kromě silniční sítě důležitým aspektem hustota hraničních přechodů. V souladu s pravidly tzv. Schengenského prostoru lze překračovat hranice v libovolném místě, proto jedinou překážkou zůstává nedostačující dopravní infrastruktura. Na území Euroregionu Praděd se nachází 22 hraničních přechodů pro vozidla (spolu s dalšími 8, které se vztahují pouze na českou stranu, a které hraničí s obcemi, jež jsou členy Euroregionu Silesia), z nichž jsou pouze 4 bez jakýchkoli tonážních omezení. Jeden přechod je omezen na 12 t (Javorník–Travná–Lutynia), dva přechody jsou omezeny do 7,5 t (Zlaté Hory – Konradów, Úvalno–Branice), jeden přechod do 4 t (Krnov–Chomiąża) a ostatní jsou alespoň na jedné straně silnice omezeny do 3,5 t (přechod Město Albrechtice–Lenarcice dokonce na jedné straně do 2 t). Dále je třeba zdůraznit, že na několika hraničních přechodech se objevuje disproporce spojená s rozdílnou kategorizací silnic, což znemožňuje tranzitní dopravu a také dopravu nákladních vozů (toto se týká např. silničního spojení Velké Kunětice–Sławniowice). Jedná se o velmi podstatnou překážku v rozvoji přeshraničního funkčního regionu. Tato skutečnost je způsobena především nedostatečným technickým stavem silnic (včetně např. mostů) či omezeními v dopravě nákladních vozů v některých zastavěných oblastech (absence obchvatů), což zásadně omezuje možnosti rozvoje podniků a navazování nových obchodních kontaktů. Potřeba objíždění neprůjezdných míst při převozu zvyšuje náklady, snižuje konkurenceschopnost firem na obou stranách hranice a oslabuje pozici měst/obcí, které by se eventuálně mohly nacházet na trase průjezdu. Vzhledem k velkému územnímu rozpětí Euroregionu Praděd činí průměrná vzdálenost mezi partnerskými institucemi v rámci INTERREG V–A průměrně 62 kilometrů po nejkratší trase (na tomto má vliv partnerství takových měst jako jsou Opole – Olomouc, Kolonowskie – Hranice nebo Rýmařov – Ozimek; které jsou rozděleny vzdáleností 140–160 km, což je více než průměrná vzdálenost partnerů celého česko-polského příhraničí).

Na druhou stranu tato situace nemá negativní vliv na rozvoj individuálního turistického ruchu v této oblasti, jelikož je ve většině případů obsluhován automobilovou dopravou, které se tonážní omezení netýká. Problém se však ve většině případů týká autobusové dopravy zajišťující organizované formy cestovního ruchu.

Železniční doprava

Ačkoli železniční sítě v Opolském vojvodství patří mezi jedny z nejhustších a nejlépe elektrifikovaných (3. místo mezi vojvodstvími), na území pohraničí nezastává železnice klíčovou roli v dopravě. Územím Euroregionu Praděd nevedou žádné významné železniční tratě (mimo Opolí a Olomouc) zapsané na seznamu TEN-T tranzitního či mezinárodního významu na ose sever–jih. Hlavní vojvodské železniční tratě leží v tranzitním pásmu Gliwice –Strzelce Opolskie/Kędzierzyn-Koźle – Opole – Brzeg/Jelcz – Vratislav. Tato trať patří mezi mezinárodní spojení magistrálních dohod AGC a AGTC. Zbylé důležité tratě jsou: severní oblast Fosowskie/ Olesno–Kluczbork–Byczyna/Namysłów, jižní oblast Gliwice/Rybnik –Kędzierzyn -Koźle – Nisa – Kamieniec Ząbkowicki. Na české straně patří mezi hlavní dopravní trasy trať vedoucí přes území PR z Jeseníku do Krnova a Opavy (hraniční přechod v Jindřichově ve Slezsku – Głuchołazy – Mikulovice) a uvnitř státu trať č. 292 do Šumperku a dále do železničního uzlu v Zábřehu na Moravě. Druhou nejdůležitější trasou vedoucí přes Moravskoslezský kraj je trať č. 310 z Krnova přes Bruntál a Moravský Beroun do Olomouce. Tyto tratě mají charakter regionálních či lokálních spojů (jsou obsluhovány spěšnými či osobními vlaky).

Mimo spojení přes Głuchołazy (4 zpáteční spoje denně) se na území Euroregionu Praděd nenachází žádná jiná přeshraniční železniční spojení. Je třeba zdůraznit, že technický stav železniční infrastruktury na polském úseku tratě Krnov-Jeseník je velmi špatný a omezení rychlosti vlaků dosahuje 40 km/h, což rozhodně nezvyšuje potenciál rozvoje regionu na základě této železniční tratě. Tato spojení jsou využívána především v zimní sezóně k obsluze cestovního ruchu – především pro české turisty (lyžaře), který má bezpochyby velký rozvojový potenciál v souvislosti s rozvojem společných přeshraničních turistických produktů v souvislosti s jejich dopravní obsluhou. Příležitostí může být obsluhování této trasy soukromými železničními dopravci, kteří již působí na českém trhu (např. LeoExpress, Arriva, RegioJet) nebo otevření železničních zastávek Glucholazy-město a Pokrzywna.
Absorpční kapacita je v této oblasti minimální, což je způsobeno rozdělením pravomocí mezi samosprávu, subjekty obsluhující železniční infrastrukturu a dopravce. Zároveň byly prostředky jak z centrálních programů (např. OP Infrastruktura a životní prostředí), tak i z OPPS a INTERREG V–A v oblasti investic do železniční infrastruktury využívány minimálně.

Vodní doprava

V současné době nepatří vodní doprava mezi klíčové druhy dopravy (osobní ani nákladní) v žádném ze zmiňovaných regionů. Na celém území česko-polského pohraničí chybí rovněž přeshraniční spojení vodní cestou, které by bylo schopno zvládnout jakoukoli přepravu. Ve vzdálených plánech se objevuje návrh kanálu Odra–Dunaj–Labe, který by spojoval vodní cesty Černého a Baltského moře. Náklady, překračující 10 mld. euro, však činí tento projekt momentálně nerealizova-

telným. Stojí však za to zmínit, že na území Opolského vojvodství (jehož podstatná část se týká Euroregionu Praděd na polské straně) se v současné době nachází 131,2 km vodních cest, a to: řeka Odra – část Koźle-Lipki v délce 111,6 km (II. třída splavnosti), Glivický kanál – úsek Sławięcice–Koźle v délce 15,1 km a Kandřinský kanál v délce 4,5 km. Hlavní přístavy se nacházejí v Opolí a Kozlí, navíc existují 3 podniková překladiště. Celková překladní kapacita je odhadovaná na cca 1 mil. tun nákladní dopravy ročně, což představuje velký regionální potenciál a dává možnost rozvoje průmyslu na základě překladových terminálů nebo logistických center.

Dopravní plavba, která hrála v uplynulých dekádách na tomto území na polské straně velmi důležitou roli, již dnes nevyužívá svůj potenciál. Důvodem jsou mimo jiné protipovodňová opatření, která omezují možnosti vybudování nezbytné infrastruktury k moderní plavbě a zároveň neregulované úseky řeky, což je důvodem nestabilních plavebních podmínek (např. příliš malý ponor plavidel).

Síť vodních cest má ovšem na druhou stranu potenciál v oblasti rozvoje společného turistického produktu, který by bylo možné rozvíjet ve spolupráci s Euroregionem Praděd a Silesia. Již dnes můžeme sledovat lokální investice spojené s rozvojem kajakových přístavišť, přístavů pro lodě turistické třídy apod. Tato koncepce však nezahrnuje celou délku vodních toků na území Euroregionu Praděd. Aktivity v této oblasti již zahájily například subjekty z Euroregionu Silesia, které zrealizovaly první projekty v této oblasti na toku Odry.

Veřejná doprava

Na území Euroregionu Praděd chybí pravidelná přeshraniční autobusová spojení, a to dokonce v lokální dopravě. V zimní sezóně jsou obsluhovány nepravidelné spoje např. z Nisy a Prudniku do Jeseníků, které jsou v zásadě určeny k dopravě lyžařů do jesenických lyžařských středisek. Ve většině případů jsou tato spojení iniciována soukromými turistickými středisky či soukromými autobusovými dopravci. V této oblasti chybí jakákoli systémová řešení, např. v oblasti společných lístků, koordinace jízdních řádů atp. Čas jízdy mezi hlavními městskými středisky (např. na úrovni okresních měst) dosahuje na obou stranách hranice většinou několika hodin[4], což vyplývá z absence společné dopravní politiky. Tento stav má velmi negativní vliv na vytváření a podporu přeshraničního rozvoje funkčního regionu (např. v oblasti vytváření potenciálu pro rozvoj společného trhu práce, vzdělávání atp.). Nutno současně konstatovat, že na polské straně chybí koncepce tvorby systému veřejné přeshraniční dopravy.

4 Např. čas jízdy s využitím veřejné dopravy z Olomouce do Opolí (dvě partnerská města, vzdálenost cca 160 km) trvá více než 6 hodin.

2.3. Přeshraniční aktivity v oblasti předcházení ohrožení a koordinace preventivních a záchranných aktivit

Do integrovaného záchranného systému na obou stranách hranice patří hasičské sbory (státní i dobrovolné), policejní jednotky, záchranná služba, pohraniční stráž, celní služba, zdravotnické záchranné služby, nemocniční pohotovosti, vodní záchranné služby[5].

Aktivity integrovaného záchranného systému přeshraničního charakteru byly popsány v mezinárodních smlouvách, které upravují pravidla provádění záchranných zásahů na druhé straně hranice. Hasičské jednotky řídí své činnosti na základě *Smlouvy mezi Polskou a Českou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci během katastrof, živelných pohrom a jiných mimořádných událostí* (ze dne 8. června 2000).

Tato smlouva popisuje všeobecný rámec pravidel pro realizaci aktivit na druhé straně hranice. Na jejím základě podepisují jednotky odpovídající za koordinaci integrovaných záchranných prací (na české straně kraj, na polské straně vojvodské úřady) podrobné smlouvy týkající se postupů informování a realizace aktivit na území druhého státu. Podmínky spolupráce byly upřesněny v *Metodických pokynech pro jednotky požární ochrany podílející se na vzájemné pomoci Polské republiky a České republiky*, podepsaném ve Varšavě 27. listopadu 2014. Tyto metodické pokyny rozlišují dva typy pomoci v závislosti na místě mimořádné události:

- mezistátní, poskytovanou na celém území druhého státu,
- přeshraniční, poskytovanou v oblasti vymezené ustanoveními dohod o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách, živelných pohromách a jiných mimořádných událostech zavřených mezi oprávněnými zástupci příhraničních krajů a vojvodství

Současně jsou platné i smlouvy mezi Opolským vojvodstvím, Moravskoslezským krajem a Olomouckým krajem (dodatečně je podepsána upřesňující smlouva mezi vojvodskými a krajskými hasičskými velitelstvími[6]). Logika zásahu je založená na maximálním zkrácení dojezdových časů do ohrožených oblastí. Z těchto důvodů jsou v rámci smluv vymezena přesná místa, do nichž mají kratší dojezdové časy hasičské složky z partnerské strany hranice (např. s ohledem na reliéf terénu). Rozsah přeshraniční pomoci je vymezen 25kilometrovým pásmem na obě strany státní hranice. Do společného systému pomoci jsou zapojeny například hasičské složky PSP z Prudniku a Głubczyc[7]. Jako příklad lze uvést kratší dojezdové časy polských hasičských jednotek PSP (státní složky) do Javorníku nebo Bartultovic.
Smlouvy rovněž velmi přesně popisují rozdělení úloh, systém rychlého informování (na dvojjazyčných formulářích) a popisují územně odpovědná operační centra.

5 Jednotlivé služby zapojené do společného systému jsou vypsány v jednotlivých mezinárodních smlouvách.

6 Dohoda o spolupráci a vzájemné pomoci při záchranných pracích, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.

7 Głubczyce se nacházejí mimo oblast Euroregion Praděd, ale jednotky hasičského sboru z Głubczyc jsou zapojeny do integrovaného systému s přesahem do české oblasti Euroregionu Praděd.

V rámci smluv probíhají také společná tematická cvičení (např. vodní záchranné práce, záchranné práce ve výškách apod.). Jednou za rok jsou realizovány aktivity zaměřené na hodnocení efektivity společného záchranného systému. Společné zásahy se týkají především zabezpečení míst nehod, včetně úniku nebezpečných látek, požárů (včetně požárů lesů). Podle získaných dat se hasiči z Niského a Prudnického okresu účastní každoročně nejméně 15 zásahů na české straně[8]. Převážná část vybavení hasičských sborů, nezbytného provádění akcí, je kompatibilní a plně funkční. Mezi vážné problémy spojené s prováděním přeshraničních aktivit patří především absence kompatibilního systému rádiové komunikace (komunikace probíhá telefonicky či faxem, což výrazně ztěžuje koordinaci aktivit), dále absence společného systému využívání světelných a zvukových signálů zásahových vozů účastnících se akcí na území druhého státu (nebo tranzitně přejíždějících), neexistence osvobození od poplatků pro záchranné vozy z druhého státu na zpoplatněných silnicích (e-Myto, eToll).
K systémovým problémům současného stavu integrovaného záchranného systému patří jazykové bariéry, nedostatek znalostí operačních struktur a postupů na druhé straně hranice a absence společného systému informování o ohroženích (např. meteorologická oznámení, povodně atd.). Problémem je rovněž nedostatečná vzájemná znalost systému krizového řízení v ČR a PR a vzájemná neznalost dílčích taktických postupů záchranných složek, nedostatečné vybavení u jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a profesionálních hasičských záchranných sborů, nedostatečné zázemí pro činnost složek integrovaného záchranného systému (požární stanice, hasičské zbrojnice, policejní služebny), nedostatečné vybavení hasičských záchranných sborů a Policie České republiky pro zásahy v nepřístupných oblastech při společných zásazích, nedostatečné povědomí občanů (dětí, dospělých i seniorů) o chování se v případě mimořádných událostí a předcházení mimořádným událostem, absence možnosti využití zdrojů vody na druhé straně hranice při požáru. Problémem je v neposlední řadě rovněž neustále se rozšiřující portfolio zásahové činnosti složek integrovaného záchranného systému (Covid-19, prasečí mor, ptačí chřipka apod.), což generuje nové požadavky na odbornou přípravu složek integrovaného záchranného systému a jejich vybavení.

Pro policejní jednotky jsou právní rámce k provádění činnosti na území druhého státu upraveny *Smlouvou mezi PR a ČR o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech*. Na základě výše zmíněné smlouvy jsou realizovány aktivity spojené s prevencí a aktivním a operativním potíráním kriminality přeshraničního charakteru. Mezi hlavní prvky spolupráce patří výměna informací o osobách a zmizelých vozidlech, potvrzování totožnosti osob, zajištění silničního provozu, provádění základních činností spojených s přestupky[9]. Na základě odstavce 8 výše zmíněné smlouvy jsou rovněž pro-

8 Zdroj: internetové stránky https://stumpersky.denik.cz/pl_region/spoluprace-pres-hranici-hasicu-be-polací-jesenick-jesenicku-Zivoty-202.html?fclid=iwar3mrf2tcqxafw00PHI4k1mbfm2841Y-LOYVHTGTB92WRNZB2THM

9 Problematickou otázkou zůstává výměna informací ohledně přestupků, na které se nevztahují mezinárodní dohody. Z tohoto důvodu probíhá poskytování informací v tomto rozsahu zatím legislativ-

váděny společné hlídky v pásmu 25 kilometrů od hranice na obou jejich stranách. Příkladem realizace tohoto typu aktivit mohou být společné hlídky v Jesenickém okrese, které jsou realizovány 2–3 krát v průběhu měsíce či podle aktuálních potřeb. V posledních třech letech bylo průměrně realizováno cca 60 společných hlídek ročně. Společné zásahy se týkají především hledání pohřešovaných osob a koordinace činností v oblasti boje s kriminalitou. V této oblasti, oproti hasičským sborům, hlídka z daného státu stále nemůže zahájit samostatný zásah na území druhého státu.

K hlavním problémům současného stavu spolupráce policejních jednotek patří právní omezení (např. pohyb vozidel policie, vnášení zbraně na území sousedního státu), omezení při realizaci společných přeshraničních aktivit, absence společného radiotelekomunikačního systému a rovněž jazykové bariéry.

Přeshraniční spolupráci na úrovni záchranných služeb upravuje, stejně jako v případě hasičských záchranných složek, *Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.* Tato smlouva však neupravuje otázku každodenní spolupráce zdravotnických záchranných služeb, chybí jasné smlouvy a postupy spojené s přeshraniční spoluprací a realizací výjezdů záchranné služby. Aktivity této služby nejsou v současné době upraveny žádnou bilaterální smlouvou ani ve smlouvách mezi jednotlivými regiony. Absence podobné úpravy mezi sousedními státy vede k tomu, že spolupráce lékařských záchranných složek naráží na omezení a probíhá hlavně formou společných cvičení zdravotnických záchranářů a pořádáním konferencí, jejich cílem je například hledání možností odstraňování legislativních bariér, znemožňujících plně rozvinout přeshraniční spolupráci zdravotních záchranných služeb. Taková spolupráce by umožnila nejbližšímu sanitnímu vozidlu (bez ohledu na to, z jaké je země) vyjet k obyvatelům příhraničních regionů nebo turistům pobývajícím v polsko-českém příhraničí. V současné době se jedná o největší nefunkčnost systému v souvislosti se zajištěním bezpečnosti v příhraniční oblasti v případech ohrožení zdraví nebo života občanů. Aktivity směřující k podepsání příslušné dohody v této oblasti probíhají v ministerských týmech, avšak časový horizont završení těchto snah není v současné době znám.

2.4. Ekonomický rozvoj, pracovní trh a vzdělávání

Situace na trhu práce je ve velké míře závislá na stavu ekonomiky a na struktuře osídlení. Všechny subregiony[10] v oblasti Euroregionu Praděd charakterizuje záporné migrační saldo. Vylidňování je jednou z příčin strukturálních změn na trhu práce.

Přirozený přírůstek v české části Euroregionu Praděd se pohybuje na úrovni[11]

ně neupravenou formou.

10 Data pro úroveň NUTS3 – Data místní databanky

11 Data ke konci roku 2017

-2,7 na 1000 obyvatel. Nejhorší je situace v obci Kobylá nad Vidnavkou, -33,7 na 1000 obyvatel. V polské části Euroregionu Praděd dosáhl přirozený přírůstek -1,5 na 1000 obyvatel[12], a nejhorší situace byla zaznamenána v Pawłowiczkach -6,8 na 1000 obyvatel. V posuzovaném regionu je lepší situace v městských a předměstských oblastech. Zde jsou tyto hodnoty vyšší než celostátní průměry v obou státech. Tato situace má přímý vliv na situaci na trhu práce. Většina mladých lidí, kteří opouští region, aby získali vzdělání, se na místní trh práce nevrací[13].

Obyvatelstvo v produktivním věku (15–64 let) se pohybuje na úrovni 68,7 % na polské straně a na úrovni 69 % na straně české, což je více než celostátní průměry v Polsku (61,2 % a Česku 64,5% v roce 2018). Podíl osob v postproduktivním věku (nad 65 let) je poněkud vyšší než celostátní průměr. Trendy a prognózy v této oblasti jsou však negativní. Ve výhledu do roku 2030 lze očekávat další pokles populace a změny ve struktuře obyvatelstva se vzrůstající tendencí zvláště u lidí v postproduktivním věku.

V souvislosti se záporným migračním saldem, jehož jedním z důvodů je nedostatek větších městských center (jakož i akademických center kromě Opolí, Olomouce a Nisy), se negativně mění také situace týkající se struktury vzdělání ekonomicky aktivního obyvatelstva. Procentní vyjádření lidí se základním vzděláním[14] dosahuje v Opolském vojvodství až 19,9 % při celostátním průměru Polska 19,3 %. Na české straně Euroregionu Praděd se tento ukazatel blíží celostátnímu průměru, který představuje 18 %. Rovněž procentní účast lidí s vysokoškolským vzděláním je nižší než celostátní průměr (17,9 % v PR, 12,4 % v ČR) a dosahuje adekvátně v Opolském vojvodství 15,1 %, Olomouckém kraji 11,7 % a Moravskoslezském kraji 11,4 %. S ohledem na věkovou strukturu osob hledajících zaměstnání, je možné konstatovat, že tato struktura odpovídá celostátním trendům v Polské republice. Z dat získaných k 31. prosinci 2017 vyplývá, že lidé ve věku 15–24 let aktivně hledající zaměstnání tvoří v Opolském vojvodství 12 % všech registrovaných na úřadech práce. Tato věková kategorie je nejnáchylnější na změny na pracovním trhu a změny hospodářství. Znepokojujícím se může jevit rychlý nárůst hledajících zaměstnání ve věkové kategorii 55+. V průběhu posledních 6 let tato skupina dosáhla podílu cca 31,6 % na polské straně, 39,6 % v Moravskoslezském kraji a 38,5 % v Olomouckém kraji. Na české straně Euroregionu Praděd můžeme pozorovat značné zlepšení situace a výrazný procentní pokles nezaměstnaných ve věkové kategorii 15–24 let, v porovnání s předchozími léty (ke konci roku 2017 dosahoval 10,2 %).

Zmíněné dva ukazatele se rovněž odráží ve struktuře ekonomické aktivity na úze-

12 Podle údajů studie „Analiza sytuacji społecznej i gospodarczej obszaru Euroregionu Pradziad". Opolí, 2019. Autorský tým: zaměstnanci Statistického úřadu v Opolí, Olomouci a Ostravě. Vydavatel Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad

13 Podle statistik patří k hlavním směrům stěhování obyvatelstva Vratislav, Praha, Varšava, Ostrava, Brno, Spojené království, Nizozemsko, Norsko

14 Data z úrovně NUTS3, databanka místních dat GUS

mí Euroregionu Praděd. Na obou stranách hranice jsou nižší než je celostátní průměr profesní aktivity osob ve věku 15–64 (ČR – 75,5 %[15], PR – 69,5 %[16]) a činí na polské straně 55,8%, na české 59,4 % v Moravskoslezském kraji a 58,6 % v Olomouckém kraji. Tyto údaje mohou svědčit o strukturálním problému pracovního trhu v tomto regionu.

Struktura trhu práce a vzdělávání má rovněž vliv na strukturu hospodářství v regionu. Polské subregiony Euroregionu Praděd odrážejí strukturu polské národní ekonomiky, ve které hraje zemědělství významnou roli. V závěru roku 2018 v zemědělství, lesnictví, myslivosti a rybářství pracovalo 18,6% osob[17]. Na české straně hraje zemědělství podřadnou roli a podílí se pouze okolo 3% na struktuře trhu práce předmětné oblasti. Hlavním sektorem hospodářství jsou pak služby. Při transformaci hospodářství v posledních letech došlo k důležitým změnám, které vedly ke snížení hodnoty průmyslu ve prospěch sektoru služeb. V roce 2017 počet ekonomických subjektů národního hospodářství na 10 tis. obyvatel činil v Opolském vojvodství 1016, z toho bylo živnostníků 714. V Moravskoslezském kraji počet subjektů národního hospodářství na 10 tis. obyvatel 1642, z toho bylo živnostníků 1642. Největší počet hospodářských subjektů na 10 tis. obyvatel bylo zaznamenáno v Olomouckém kraji – 2246, z toho živnostníků – 1780.

Situace na trhu práce a struktura hospodářství se odráží rovněž ve struktuře vzdělávacích služeb. Na území Euroregionu Praděd se nachází několik[18] vysokých škol (v Olomouci, Opolí nebo Nise). Rovněž je vhodné zdůraznit, že zde existuje pouze jedna vysoká škola technického zaměření (Opolská polytechnika). Odborné vzdělávání spojené s výukou technických oborů bylo přesunuto na středoškolskou úroveň vzdělávání[19]. Na obou stranách Euroregionu Praděd velmi dobře funguje síť odborných a technických škol na úrovni středních škol, které vzdělávají specialisty pro průmysl s využíváním moderních technologií. Na polské straně je v této oblasti na trhu práce dostupný větší počet řemeslníků a absolventů technických oborů středoškolského stupně vzdělávání, i když je často jejich kvalifikace nedostatečná. Část z nich pracuje i v České republice. V rámci pobídek českých zaměstnavatelů jsou organizovány společné burzy práce, například v Prudniku nebo v Nise. Od roku 2014, tedy od doby hospodářského oživení, roste nepřetržitě počet polských obyvatel pracujících v České republice a to jak u českých zaměstnavatelů, tak vykonávajících samostatnou živnostenskou živnost. Členství obou zemí v Evropské unii uvolnilo polským občanům přístup na český pracovní trh bez administrativních omezení. Pro práci v ČR hovoří zejména zeměpisné sousedství, poměrně malá

15 Zdroj: internetové stránky https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cerven-2017

16 Zdroj: internetové stránky https://psz.praca.gov.pl/documents/10828/6677329/Rynek%20pracy%20w%20Polsce%20w%202017%20roku.pdf/5a276180-ddf5-4849-a8de-a76788ad9b9e?t=1521018774788

17 Zdroj: internetové stránky https://www.polskawliczbach.pl/opolskie#dane-demograficzne

18 Včetně soukromých vysokých škol, např. v Opolí

19 Podle nového vyhlášky MEN a přiblížení programových rámců bude možné tvořit např. společné vzdělávací programy nebo třídy.

jazyková bariéra a velká poptávka po pracovní síle v České republice, a to i ve výrobních závodech nacházejících se v blízkosti hranic s Polskem. Značná poptávka po zaměstnancích se projevuje i v často vyšších mzdách než je tomu v Polsku. Podle stavu ke konci roku 2016 pouze 1,7 % Poláků bylo zaměstnaných ve vedoucích funkcích, přičemž největší podíl Poláků zaměstnaných v České republice pracoval při obsluze strojů a zařízení (43 %), vykonával pomocné a nekvalifikované dělnické práce (20 %), případně řemeslné a strojní (19 %). Ze sektorového hlediska dominoval zpracovatelský průmysl (35 %) a široce chápané administrativní činnosti (22 %), častými odvětvími byly stavebnictví (8 %) a hornictví (6 %). Nárůst počtu Poláků pracujících v České republice koreluje nejen s klesající mírou nezaměstnanosti, ale také s dynamickým rozvojem bilaterální obchodní výměny po stupu do Evropské unie. V letech 2004–2018 vzrostl polský vývoz do České republiky 4,6× a český vývoz do Polska 3,7×. Ve stejné době vzrostl počet polských podniků v České republice dvojnásobně a počet Poláků zaměstnaných v České republice pětinásobně[20].
Hlavním problémem při tvorbě plně funkčního přeshraničního regionu v oblasti trhu práce, je absence systému harmonizace certifikátů a oprávnění k výkonu specializovaných profesí v jednotlivých státech.

Polská část Euroregionu Praděd si zachovala spíše tradičnější strukturu hospodářství, která je charakterizována nižší úrovní inovativnosti, ačkoli na druhou stranu díky tomu je také méně náchylná na globální změny v hospodářských trendech. Úroveň rozvoje polské části Euroregionu Praděd v přepočtu na HDP/obyvatele je ve vztahu k průměru v EU na velmi nízké úrovni a v roce 2016 činila 8837 EUR. Na české straně je situace lepší – občan Olomouckého kraje dosáhl na 12 828 EUR, a občan Moravskoslezského kraje na 14 250 EUR, ačkoli z hlediska Euroregionu Praděd tyto výsledky navyšují obyvatelé měst spadajících do oblasti Euroregionu Silesia[21]. Klíčovou roli ve všech subregionech Euroregionu Praděd hrají malé podniky (0–49 zaměstnanců), které tvoří více než 99,4 % všech registrovaných firem. Malé a střední podniky zaměstnávají celkem kolem 68%[22] všech pracujících, což je blízké evropským standardům (průměr EU27 je 67%).

2.5. Podpora přeshraničních aktivit pro hospodářský rozvoj a podnikání

Po vstupu do Evropské unie se hospodářská spolupráce a mechanismy její podpory mezi ČR–PR začaly velmi dynamicky rozvíjet, i když ještě dnes existuje mnoho bariér právně-správní povahy. Obecné hospodářské výsledky počítané jako výše HDP v přepočtu na obyvatele se vyvíjejí na podobné úrovni. HDP na obyvatele je nižší než průměr EU ve všech příhraničních regionech a pohybuje se kolem 55 %

20 Zdroj: internetové stránky https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/Raport_PL_Kraj-bez-bezrobocia_net.pdf
21 Statistické údaje lze získat pouze pro úroveň NUTS3 – Databanka místních dat statistického úřadu GUS
22 Statistiky vedené na úrovni krajů a vojvodství – Databanka místních dat statistického úřadu GUS

(Opolské vojvodství) a 76 % (pohraniční území Olomouckého a Moravskoslezského kraje) průměru EU[23]. Z tohoto důvodu byly v rámci Programů přeshraniční spolupráce vyčleněny prostředky na opatření pro podporu rozvoje hospodářských kontaktů.

Mezi hlavní příjemce této podpory je možné zahrnout mimo jiné instituce pro podporu podnikání, hospodářské komory, samosprávy a regionální klastry. Pomoc však není udělována přímo podnikatelům. Několik zrealizovaných projektů se týkalo také oblasti Euroregionu Praděd. K hlavním aktivitám těchto projektů patřilo poskytování poradenských služeb, informační a propagační činnost nebo také vytváření nástrojů investiční podpory pro subjekty, které chtějí vejít na sousední trh. Do dobré praxe je třeba zahrnout projekt realizovaný hospodářskými komorami a jinými subjekty podporující podnikání, jehož cílem bylo vytvoření sítě kontaktních bodů, ve kterých jsou poskytovány informace o možnostech zahájení hospodářské činnosti na druhé straně hranice, informace o právních a daňových systémech atd. Jeden z takových bodů vznikl např. v Jeseníku[24]. Všechny výše popsané aktivity se snaží usnadnit a urychlit proces integrace obou trhů, zejména s přihlédnutím k přeshraniční spolupráci firem. Další podporou v tomto ohledu jsou instituce, které se zaměřují na větší oblasti, jako je například Česko-polská obchodní komora v Ostravě, ekonomická oddělení velvyslanectví apod.

Obchodní spolupráce subjektu z obou stran hranice se postupně prohlubuje, což se projevuje jak ve stabilním růstu objemu obchodní výměny mezi oběma zeměmi, tak v neustále rostoucím počtu vzájemných přeshraničních investic. Nadprůměrná dynamika obchodní výměny umožnila v roce 2018 upevnit pozici České republiky jako druhého největšího odběratele polských produktů. Z druhé strany Polsko zůstává třetím exportním směrem českých firem. Příznivě se rozvíjí investiční spolupráce, kdy se každoročně zvyšuje počet polských firem působících přímo na českém trhu. Počet českých podniků podnikajících na polském trhu má také růstovou tendenci, ačkoli spíše na nižší úrovni. Obecně je vnímatelný větší zájem ze strany polských subjektů ohledně případné spolupráce, podnikání a vstupu na český trh než je tomu v opačném směru[25].

2.6. Přírodní a kulturní dědictví v kontextu rozvoje společných turistických produktů

Euroregion Praděd je oblastí s vysokou a unikátní turistickou atraktivitou. Na území se nachází důležité prvky přírodního dědictví, na které se vztahují různé formy ochrany, jako jsou např. chráněné krajinné oblasti, oblasti NATURA 2000 a různé formy ochrany kulturního dědictví (včetně některých památek zapsaných na

23 Border Orientation Paper Česko-Polsko, dokument navazující na Program přeshraniční spolupráce Interreg na období let 2021–2027 – Česká republika – Polsko

24 V rámci projektu vznikl také komplexní internetový portál www.podnikanivpolsku.info, jiným příkladem může být stránka www.miastomozliwosci.eu – Přeshraniční obchodní portál

25 Program Interreg Česká republika – Polsko, verze 2, leden 2021

seznam UNESCO). Podpora kulturního dědictví, která má za cíl uchování tradic, prezentaci hodnot místních a regionálních kultur a propagaci současného umění a kultury, je předmětem několika set mikroprojektů realizovaných v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd. Realizované aktivity pro podporu propagace a rozvoje kultury mají dvojí, zvláště důležitý význam. Na jednu stranu se mohou místní společenství a obyvatelé prostřednictvím tohoto typu aktivit lépe poznat a díky tomu dochází k prohlubování spolupráce, z druhé strany pak unikátní kulturní dědictví představuje zajímavou turistickou nabídku, kterou je možné reálně využít k podpoře hospodářského růstu regionu.

Turistická nabídka euroregionu je poměrně široká a charakterizuje se částečnou komplementárností atraktivit přírodního a kulturního dědictví nacházejícího se na české a polské straně. Na české straně hrají hlavní roli přírodní atraktivity v podobě regionu Jeseníků (tvořící největší turistickou zajímavost euroregionu), Zlatohorské vrchoviny, nazývané na polské straně hranice Opavské hory a soustavy vodních nádrží v podhůří (oblasti kolem Nisy a mikroregion Slezská Harta) a obrovské lesní komplexy, z nichž si zaslouží pozornost z hlediska cestovního ruchu Bory Niemodlińskie. Povaha zmiňovaných turistických atraktivit způsobuje, že na české straně dominuje především tzv. aktivní a lázeňská turistika. Na polské straně převládají památky podporující kulturní a historicky zaměřený cestovní ruch nacházející se na celém území Opolského vojvodství (nejdále cca 100 km od hranice)[26], především v Niském a Opolském okrese. Regiony na obou stranách hranice spojuje společná historie, která částečně vyplývá ze zeměpisné dostupnosti (masiv Hrubého Jeseníku způsobuje, že je pro jesenický region dostupnější tzv. severní brána než jižní, vedoucí do středu České republiky). To vše vytváří perspektivní podmínky k dalšímu rozvoji cestovního ruchu na území euroregionu, ačkoli hlavní překážkou stojící v cestě plného využívání potenciálu rozvoje cestovního ruchu je nedostatečná dopravní infrastruktura. Na české straně doba jízdy do hlavního funkčního centra (Olomouc) výrazně překračuje celostátní průměr v této oblasti. Částečně je to způsobeno také geografickým znevýhodněním. Dopravní dostupnost v oblasti přeshraniční přepravy je naopak omezena hustotou hraničních přechodů či omezením technických parametrů silnic vedoucích přímo k hranici (výrazně snižuje absorpční kapacity regionu, co se týče forem organizovaného autobusového cestovního ruchu).

Pozitivní trendy vývoje cestovního ruchu, stejně jako spolupráce a integrace obyvatelstva, byly velmi náhle a brutálně přerušeny pandemií COVID-19 a odvětví cestovního ruchu se stalo jedním z nejcitelněji dotčených hospodářských sektorů, zejména z důvodu úplného uzavření turistických atrakcí, ubytovacích a stravovacích kapacit s přechodným uzavřením hranic v roce 2020 a 2021, zejména pro turisty, a to z důvodu omezení zavedených v obou zemích. Následkem tohoto stavu je nárůst nezaměstnanosti nejen v odvětví cestovního ruchu, ale také v navazujících oborech. V souvislosti s výše uvedeným existuje potřeba diverzifikovat a i nadále

26 Ve Strategii rozvoje Opolského vojvodství 2030 jsou životní prostředí a plochy pro rekreaci uváděné jako klíčové charakteristiky Opolského vojvodství.

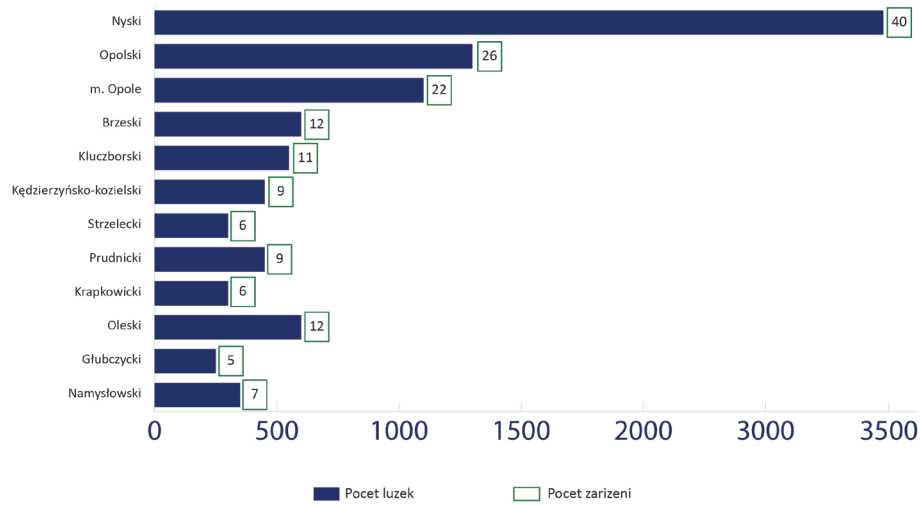
podporovat rozvoj služeb v odvětví cestovního ruchu. Zvláště důležitá je další transformace a podpora malých a středních firem v oborech provázaných s odvětvím cestovního ruchu, zajištění lepšího přístupu k inovacím a regionální, inteligentní specializace. S ohledem na výjimečnou situaci z posledních měsíců se budeme pro získání směrodatných údajů a načrtnutí aktuálních tendencí odkazovat v této analýze na dřívější období běžného fungování odvětví cestovního ruchu.

Euroregion Praděd navštíví každoročně na 2 240 tis. turistů, přičemž se ve většině případů jedná o návštěvníky z oblastí mimo Euroregion Praděd[27]. O turistickém potenciálu euroregionu může nicméně svědčit např. to, že v lednu 2013 americký deník *The New York Times* uznal Jeseníky za jedno z 46 míst na světě, které svým čtenářům doporučuje navštívit v roce 2013 (mimo jiné vedle Nového Dillí, Bangkoku, Paříže, Rio de Janeira, Istanbulu, Filipín nebo také Portorika)[28]. Téměř polovina z celkového počtu turistů navštěvuje města a zastaví se v okruhu 70 kilometrů od hranice – především v Jeseníkách, Niském okrese a Opoli. Na tomto místě je třeba také zmínit to, že euroregion jako celek charakterizují dosti velké nerovnosti v oblasti turistického hospodářství polské a české části a infrastruktura cestovního ruchu je rozhodně více rozvinuta na české straně euroregionu[29]. Na polské straně euroregionu, především s ohledem na sezónnost turistických atraktivit, dosahovaly ubytovací kapacity v roce 2019 průměrně 9,9 ubytovacích kapacit (lůžek) na 1000 obyvatel. V přepočtu podle okresů se nejvíce ubytovacích kapacit na 1 tis. obyvatel nachází v Niském okrese (25,5) Opolském okrese (11,3), nejméně možností je pak v okrese Kędzierzyn-Koźle (4,7) Namysłowském okrese (4,8) a Oleském okrese (5,0). Opolí se umístilo uprostřed žebříčku s 9,9 místy na 1000 obyvatel[30].

V Opolském okrese je rozložení vybavenosti cestovního ruchu turistické, zejména ubytovacích kapacit, nerovnoměrné. Podle údajů z konce července 2019, analogicky jako před rokem, se nejvíce turistických objektů nacházelo v Niském okrese (40 zařízení), následně v Opolském okrese (26 zařízení) a ve městě Opolí (22 zařízení).

27 V roce 2019 navštívilo oblast Opolského vojvodství 447 000 turistů. Počet turistů na české straně dosahuje cca 1 760 000 osob ročně. Údaje se týkají turistů s min. jedním přespáním.
28 Sarah Wildman "Old world spa culture meets a budding ski scene", w: „The 46 Places to Go in 2013", The New York Times, 11.01.2013
29 Disproporce turistického využití polské a české části Euroregionu Praděd". Węcka Bożena – Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2009, č. 50
30 Průměr za rok 2019.

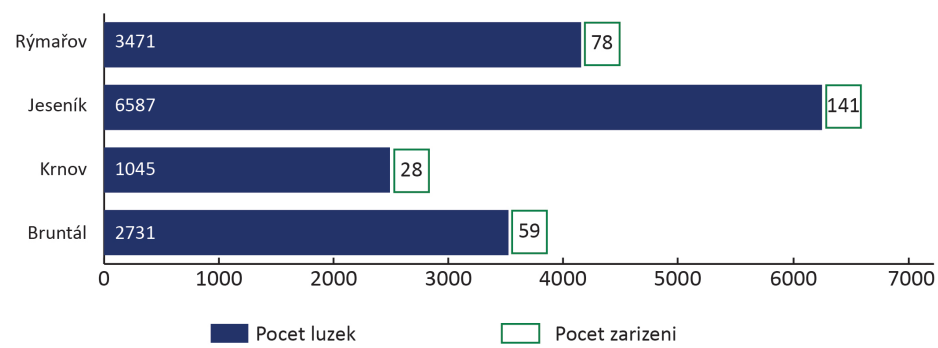
Graf. Kapacita ubytovacích zařízení v roce 2019 – polská strana[31]

Počet lůžek / Počet zařízení
Stav ke dni 31. července

V závěru roku 2019 bylo v turistických ubytovacích zařízeních na polské straně připraveno pro turisty 9,8 tisíc ubytovacích míst, z toho 7,2 tisíc v celoročně provozovaných objektech (pokles o 12,3 % ve srovnání s červencem 2018). Nejvíce ubytovacích míst – 3,8 tis., tj. 38,5 % nabízely hotely. Pro srovnání v nejatraktivnějších částech euroregionu se na české straně v obcích s rozšířenou působností nachází: Jeseník – 141 zařízení, Bruntál – 59 zařízení, Krnov – 28 zařízení, Rýmařov – 78 zařízení, Olomouc – 74 hromadných ubytovacích zařízení.

Graf. Kapacita ubytovacích zařízení v roce 2019 – česká strana[32]

31 Turistika v Opolském vojvodství v roce 2019. Studie Statistického úřadu v Opolí 11. 5. 2020.
32 Zdroj: Český statistický úřad, veřejná databáze https://vdb.czso.cz/vdbvo2/

Tabulka. Infrastruktura cestovního ruchu v Euroregionu Praděd[33]

Ukazatel		Kraj		
		Opolsky	Moravskoslezsky	Olomucky
Turistické ubytovny[ab]	2000	104	485	317
	2005	118	470	344
	2010	111	405	325
	2015	168	576	465
	2016	177	572	473
	2017	168	578	455
z toho:				
hotely, motely, botely	2000	22	132	71
	2005	26	117	68
	2010	29	115	69
	2015	58	176	89
	2016	64	166	91
	2017	63	166	94
penziony	2000	2	118	90
	2005	4	130	99
	2010	4	107	108
	2015	5	203	197
	2016	4	210	207
	2017	3	217	201
Prenocovani na 1000 obyvatel	2000	349	2428	3334
	2005	474	1650	2835
	2010	542	1393	2207
	2015	731	1835	2801
	2016	881	1940	3043
	2017	929	2113	3207
Hoste na 1000 obyvatel	2000	133	498	649
	2005	180	476	649
	2010	220	424	589
	2015	329	638	862
	2016	411	674	946
	2017	426	743	1039
z toho nerezidenti	2000	29	76	117
	2005	31	86	156
	2010	31	81	138
	2015	39	148	181
	2016	48	148	193
	2017	48	159	216

33 Zdroj: „Analiza sytuacji społecznej i gospodarczej obszaru Euroregionu Pradziad". Opolí, 2019. Kolektiv autorů Statistického úřadu v Opolí, Statistického úřadu v Olomouci, Statistického úřadu v Ostravěe. Vydavatel Sdružení polských obcí Euroregionu Praděd

(a) v Opolském vojvodství od 31. července; v Moravskoslezském a Olomouckém kraji k 31.12. (b) v Opolském vojvodství v letech 2000, 2005, 2010 bez pokojů pro hosty a agroturistického ubytování; od roku 2015 platí pro zařízení s 10 a více lůžky; od roku 2015 jsou data sestavována s přihlédnutím k imputacím pro subjekty, které odmítly účast ve studii. V Moravskoslezském a Olomouckém vojvodství nelze údaje za rok 2015 s předchozími roky srovnávat.

Euroregion jako celek je oblastí natolik atraktivní, že přitahuje turisty z různých cílových skupin, a to v podstatě po celý rok. Mimo obyvatel samotného euroregionu jsou hlavní cílovou skupinou v oblasti rozvoje turistiky na tomto území obyvatelé městských aglomerací, nacházejících se v okruhu do 300 kilometrů – Wrocław, Slezská aglomerace, Krakov, Olomouc, Brno, Ostrava, Pardubice, Hradec Králové, Liberec, Jelení Góra, Wałbrzych. Z průzkumů provedených mezi obyvateli příhraničních měst Euroregionu Praděd vyplývá, že pro osoby zde žijící jsou hlavním důvodem výjezdu do sousední země nákupy, trávení volného času či setkání se známými a rodinou. Obyvatelé české strany jako cíl cesty do Polské republiky uváděli nejčastěji nákupy (68,4 % respondentů), naopak pro polské obyvatele je hlavním cílem příjezdu do ČR aktivní trávení volného času a rekreace (až 74,1 % respondentů)[34].

V roce 2019 v hotelových objektech (tj. hotelech, motelech, penzionech a v ostatních ubytovacích kapacitách) bylo pronajato 371,4 tis. pokojů (o 5,9 % více než před rokem), z toho 74,4 tis. zahraničním turistům (nárůst o 13,6 %). Nejvíce, tj. 317,7 tis. pokojů bylo pronajato v hotelech, což je 85,5 % z celkového počtu pronajatých pokojů v hotelových objektech. Míra využití pokojů v hotelových objektech činila 44,3 % a byla o 2,3 procentního bodu vyšší než před rokem. Nejvyšší využití pokojů vykazovaly hotely (ukazatel na úrovni 45,6 %).

Průměrná doba pobytu turisty v ubytovacím zařízení, stejně jako o rok dříve, činila 2,1 dne (u zahraničního turisty 2,0 dne). Z vyhodnocení délky pobytu v jednotlivých typech ubytovacích zařízení je patrné, že pobyt turistů v objektech hotelového typu činil průměrně 1,8 dne (z toho v hotelech – 1,7 dne). Turisté pobývali déle v ostatních typech ubytovacích zařízení, tj. 3,2 dne, přičemž nejdéle v soukromých bytech a apartmánech – 5,0 dne.
Opolské vojvodství se těší zájmu ze strany zahraničních turistů. V roce 2019 využilo možnosti ubytování v ubytovacích zařízeních 65,2 tisíc zahraničních turistů (o 19,8 % více než před rokem) a tvořili tak 14,6 % všech turistů využívajících ubytovací kapacity v ubytovacích zařízeních pro turisty, nacházejících se v Opolském vojvodství. Převažující podíl zahraničních turistů, tj. 84,4 %, využilo ubytovací kapacity v ubytovacích zařízeních hotelového typu.

Opolské vojvodství navštěvují nejčastěji turisté z evropských zemí (87,2 % všech zahraničních turistů), a jejich počet vzrostl oproti roku 2018 o 9,7 %. Na dalších

34 W: Acta universitatis Palackianea Olomucensis – Geographica, Perception of Cross-border Cooperation in the Czech and Polish Border Area on the Example of the Jesenik Region, s. 40

příčkách se umístili turisté z Asie (10,9 %) a Severní Ameriky (1,3 %). Národnostní struktura zahraničních turistů, využívajících místní ubytovací kapacity, se oproti minulým obdobím nijak výrazně nezměnila. Opolské vojvodství i nadále navštěvují nejčastěji návštěvníci z Německa (32,5 % zahraničního hostů využívajících ubytovací zařízení), následně z Ukrajiny (28,7 %). Ve srovnání s rokem 2018 počet turistů z Německa vzrostl o 12,1 %, z Ukrajiny o 10,0 %. Na dalších příčkách se umístili turisté z Česka (4,8 %), Nizozemska (2,3 %), Itálie (2,2 %) a Spojeného království (2,1 %). Největší nárůst počtu turistů ve srovnání s rokem 2018 byl zaznamenán v případě zemí jako je Čína (o 100,6 %), Norsko (o 73,8 %) a Rusko (o 44,4 %).

Je třeba uznat, že potenciál rozvoje turistického ruchu není ještě dostatečně využit. Zcela jistě chybí dostatek společných propagačních aktivit a také společná strategie rozvoje cestovního ruchu tak, aby nabídka na obou stranách euroregionu plně využívala potenciál turistických sezón.

Množství publikací propagujících turistiku v Euroregionu Praděd (popisy tras, informační brožury, mapy) lze považovat za vyhovující. Mnohé stávající propagační materiály mohou posloužit jako základ k vypracování publikací určených pro odběratele z jiných zemí a kulturních kruhů. V oblasti využívání Internetu je třeba poznamenat, že i když existuje mnoho stran popisujících turistické zajímavosti Euroregionu Praděd, úroveň informací dostupných v jiném, než českém a polském jazyce je stále rozhodně nedostatečná. Pozornost si zaslouží mapový podklad připravený SGPEP pro Euroregion Praděd, který je možné zdarma získat stažením ze stránek Traseo obsahujících databázi 80 tisíc turistických tras. Euroregion Praděd má několik turistických zajímavostí, a může tak s úspěchem konkurovat okolním turisticky atraktivním oblastem jako jsou Krkonoše nebo Beskydy. Velký vliv na atraktivitu euroregionu má také poměrně značná pestrost turistických zajímavých míst (kulturních a přírodních), nacházejících se na poměrně malém území (autem z hor k vodním nádržím je možné se dostat za přibližně 30–45 minut).

Důležitým aspektem je zajisté potenciál v oblasti léčebných i lázeňských pobytů a pocovidové rehabilitace, který je rozvíjen na obou stranách hranice. Dlouholeté lázeňské tradice v jesenickém regionu způsobují, že tento region patří k nejpopulárnějším místům tohoto typu turistiky v České republice. Na polské straně se naopak začíná rozvíjet geriatrická péče s lékařským a rekreačním zaměřením, přizpůsobená standardům turistů hlavně z německy mluvících zemí. Tento druh cestovního ruchu neleží v okruhu zájmu turistů z druhé strany hranice[35].

Doplněním turistické nabídky k aktivnímu odpočinku či léčebným a lázeňským pobytům je zcela jistě velké množství pravidelných kulturních akcí pořádaných v rámci Euroregionu Praděd jako jsou historické inscenace, výstavy, soutěže, kon-

35 Podle statistických údajů z roku 2019 čeští turisté navštěvující Opolské vojvodství tvořili sotva 4,8 % všech návštěvníků. Naproti tomu polští turisté tvořili cca 20 % z celkového počtu návštěvníků v české části Euroregionu Praděd.

certy nebo festivaly. Speciální nabídka je určená také pro milovníky hudby. V Euroregionu Praděd se každoročně konají známé hudební akce zvučného jména jako jsou Národní festival polské písně v Opolí („*hlavním městě polské písně*"), Festival Beethowena v Głogówku nebo varhanní koncerty v Krnově. Velký potenciál (především co se týče školních výletů a skupin mládeže) má také tzv. vzdělávací turistika. Dobrými příklady atrakcí cestovního ruchu tohoto typu jsou např. Jura Park v Krasiejowě, ZOO v Opoli a Olomouci, naučné stezky, Rytířská tvrz v Byczyně, Městské turistické trasy v Kędzierzyně-Kozlí, Prudniku, Krapkowicích, Nise a Krnově nebo četné výstavy týkající se tradic a historie pohraničí. Čím dál větší potenciál v této oblasti má např. organizování 3-5 denních školních výletů (např. na trase Opolí – Jura Park – Prudnik – Nisa – Jeseníky – Olomouc), a rovněž organizace zimních lyžařských soustředění nebo letních sportovních táborů. Prvkem rozšiřujícím nabídku cestovního ruchu Euroregionu Praděd pro mladší příznivce aktivní turistiky může být výstavba přeshraničních cyklistických tras typu singletrack (Rychlebské stezky, Złote Ścieżki Głuchołazy) a tras pro běžecké lyžování.

Všechna opatření zaměřená na rozvoj cestovního ruchu s využitím přírodního a kulturního bohatství v procesu vytváření přeshraničního funkčního regionu mohou podpořit hospodářský rozvoj a pomoci vyřešit složitou situaci na trhu práce, který čelí strukturálním problémům. Nutno však zdůraznit, že i přes snížení hospodářské efektivity cestovního ruchu v rámci Euroregionu Praděd[36], má toto odvětví stále pozitivní vliv na situaci na pracovním trhu. Každoročně se zvyšuje rozsah služeb cestovního ruchu, snižujících míru nezaměstnanosti v průmyslu a zemědělství. Cestovní ruch je odvětvím se značným významem pro polskou ekonomiku, vyjadřovaným jako podílem na celkovém HDP, tak i objemem zaměstnanosti v tomto sektoru. Dle údajů Polské turistické organizace POT podíl tohoto sektoru na domácím HDP překračuje v posledních letech 6 procent. Rozvoj cestovního ruchu oživuje mnoho dalších ekonomických odvětví, včetně stavebnictví, dopravy nebo zemědělství. Podle údajů POT bylo v odvětví cestovního ruchu zaměstnáno v Polsku více než 700 tisíc osob[37]. Podobná tendence je i na české straně, kde v odvětví cestovního ruchu pracuje téměř 240 tisíc zaměstnanců a odvětví cestovního ruchu generuje 2,9 % HDP (hrubého domácího produktu)[38].

Situaci v cestovním ruchu drasticky změnila pandemie Covid-19 a s ní spojená omezení a uzavření hranic ve druhém čtvrtletí roku 2020, což mělo zásadní vliv na počet zahraničních turistů přijíždějících do oblasti Euroregionu Praděd. V období od března 2020 do června 2020 se počet turistů z Polska snížil v Olomouckém kraji ve srovnání s předchozím rokem o 89 %, a v Moravskoslezském kraji o 91 %. Českou část oblasti podpory navštívilo pouze 7 227 polských návštěvníků, oproti 51 487 polských turistů ve stejném období předchozího roku. V polském příhrani-

36 Stejný trend je na národní úrovni obou krajů.

37 Zdroj: internetové stránky: https://forsal.pl/artykuly/1419851,turystyka-napedza-gospodarke-zapewnia-6-proc-polskiego-pkb.html ze dne 4. 7. 2019.

38 Zdroj: internetové stránky českého Statistického úřadu, veřejná databáze https://vdb.czso.cz/vdbvo2/ Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v ČR

čí došlo k výraznému poklesu počtu turistů a ubytování v ubytovacích zařízeních v letním období roku 2020 (červenec–srpen) oproti stejnému období roku 2019 – v Opolském vojvodství o 31,7 % (domácí turisté 26,6 %, zahraniční turisté 55,3 %), a v případě ubytování klesl počet přespání v Opolském vojvodství o 38,5 % (domácí turisté 35,1 %, zahraniční turisté 62,5%)[39].

Jednou z hlavních výzev je tedy zvýšení zaměstnanosti v sektoru služeb, zejména prostřednictvím podpory cestovního ruchu, realizací intenzívních vzdělávacích aktivit, odborné přípravy a školení zaměřených na poskytování služeb zákazníkům. Důležitá je také dobrá informovanost v oblasti překračování hranic během pandemie Covid-19 a aktuálních opatření či znalost cizích jazyků. Pozornost je třeba soustředit také na nová technická řešení umožňující oslovovat zákazníky na nových trzích. Je nutno pokračovat v diverzifikaci forem cestovního ruchu se zvláštním důrazem na jeho růst mimo hlavní turistickou sezónu.

2.7. Potenciál pro rozvoj institucionální přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce mezi institucemi, které poskytují veřejné služby je jednou z priorit rozvoje příhraničních regionů. Jejím hlavním cílem integrace právních a administrativních systémů a způsobů poskytování veřejných služeb v přeshraničních regionech tak, aby existence státní hranice byla co nejmenší překážkou pro obyvatele a přijíždějící osoby. Velmi důležitou roli v oblasti přeshraniční spolupráce mezi institucemi tohoto typu hrají rovněž projekty typu „people to people" (lidé lidem), jejichž cílem je přiblížení místních příhraničních společností. V oblasti Euroregionu Praděd navázaly spolupráci veřejné instituce různých úrovní, s nejrůznějším kompetenčním profilem. Kromě územně-samosprávných celků patří zajisté mezi dobrou praxi spolupráce veřejných institucí i fungování složek integrovaného záchranného systému, škol a institucí zabývajících se pracovním trhem.

Drtivá většina projektů česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd je spolufinancována z prostředků Evropské unie (a rovněž z rozpočtů obou zemí) v rámci Programu INTERREG V-A Česká republika–Polsko. Z tohoto důvodu spolupráce mimo Programy územní spolupráce prakticky neexistuje a česko-polské projekty jsou mimo uvedené programy realizovány zcela výjimečně.

V souvislosti s výše zmíněným by se mělo hodnocení stavu česko-polské spolupráce veřejných institucí v Euroregionu Praděd konat na základě údajů týkajících se Programu INTERREG V-A Česká republika–Polsko.

Hodnocení spolupráce institucí v Euroregionu Praděd by se mělo rovněž lišit v závislosti na typu spolupracujících institucí. Hlavní linie rozdělení v této oblasti probíhá mezi institucemi státními/samosprávními a nevládními organizacemi, za-

39 Program česko-polské přeshraniční spolupráce 2021–2027. Verze 1, prosinec 2020.

loženými fyzickými osobami. Pokud může být spolupráce těch prvních (financovaných z veřejných prostředků) popsána jako „velmi dobrá", situace nevládních organizací (financovaných či předfinancovaných ve velké míře ze soukromých prostředků) má naopak mnoho nedostatků a velký potenciál spolupráce v této oblasti je stále nevyužívaný v uspokojivém stupni. Dominance institucí územní samosprávy v rámci česko-polské spolupráce se týká především polské strany Euroregionu Praděd, kde územně-správní celky a jejich organizační složky a státní instituce představují drtivou většinu příjemců z Fondu malých projektů (79,6%). V české části Euroregionu Praděd tento ukazatel dosahuje 72,7 %. V případě tzv. „velkých grantů" jsou příjemci Programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko státní instituce, územně-správní celky a jejich organizační složky a to ve výši 76 % všech příjemců, protože v této skupině jsou aktivní také ostatní subjekty, jako jsou například vysoké školy, výzkumné ústavy a subjekty spojené s integrovaným záchranným systémem.

Podrobné statistiky týkající se spolupráce institucí poskytujících veřejné služby v Euroregionu Praděd se nacházejí v kapitole pod názvem „Analýza absorpční kapacity členů Euroregionu Praděd" této publikace.

Euroregion Praděd má nepochybně velký potenciál pokud se jedná o přijímání nových členů – jak na polské, tak na české straně. Na polské straně se nachází několik obcí, které by mohly přistoupit do Euroregionu Praděd. Ještě nadějnější situace je na české straně. Pokud se jedná o potenciální nové členy Euroregionu Praděd na české straně, v tom případě (i s ohledem na mnohem větší finanční možnosti) by bylo třeba vzít v úvahu především obce s rozšířenou působností

Tabulka č. 3 – Obce – potenciální členové Euroregionu Praděd[40]

Polská část		Česká část	
Název obce	**Počet obyvatel**	**Název obce**	**Počet obyvatel**
Dobrodzień	9824	Hranice	17999
Dobrzeń Wielki	9512	Konice	2784
Domaszowice	3580	Janov	284
Gorzów Śląski	7116	Lipník nad Bečvou	7982
Łubniany	9912	Litovel	9738
Murów	5303	Moravský Beroun	2934
Namysłów	26235	Olomouc	100663
Olesno	17744	Přerov	42871
Pokój	5161	Prostějov	43651

40 Zdroj v Polsku: Internetové stránky polského statistického úřadu GUS: https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/jednostka Údaje podle stavu ke dni 4. 3. 2021. Zdroj v Česku: Internetové stránky Ministerstva financí ČR: https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2020/vyhlaska-c-358-2020-sb-39354 Údaje podle stavu ke dni 1. 1. 2020

Polská část		Česká část	
Název obce	**Počet obyvatel**	**Název obce**	**Počet obyvatel**
Praszka	13448	Rudná pod Pradědem	379
Radłów	4297	Sternberk	13440
Strzelce Opolskie	30439	Tvrdkov	231
Świerczów	3317	Unicov	11335
Tarnów Opolski	9632	**CELKEM:**	**254291**
Turawa	9639		
Wilków	4644		
Zawadzkie	12013		
Zębowice	3813		
CELKEM:	**195541**		

Značnou pozornost v oblasti institucionální spolupráce zasluhuje rovněž nevyužívaný potenciál spojený s dofinancováním spolupráce institucí poskytujících veřejné služby z prostředků jiných dotačních programů, které financují mimo jiné česko-polskou spolupráci (Česko-polské fórum, Vyšehradský fond, Evropa pro občany). Těmito institucemi jsou zejména nestátní neziskové organizace.

Jiné zdroje financování mimo Program INTERREG a Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd umožňují často na základě stejného trvalého partnerství realizovaného v rámci Euroregionu Praděd, realizaci inovativních aktivit. Takové programy, jakými jsou Vyšehradský fond či Evropa pro obyvatele, umožňují výměnu zkušeností a učení se novým modelům realizace projektů od subjektů z třetích zemí. Je třeba také zdůraznit, že systém realizace a provádění projektů ve výše zmíněných programech je velmi často přívětivý a prostředky jsou refundovány v období několika týdnů od předložení vyúčtování.

Strategická část

3. Analýza absorpční kapacity členů Euroregionu Praděd

Popis absorpční kondice v oblasti rozvoje přeshraniční spolupráce subjektů, které jsou členy Euroregionu Praděd je klíčový pro programování budoucích cílů a výzev euroregionu, jako přeshraničního funkčního regionu. Následující kapitola představuje kritickou reflexi efektů dosavadní přeshraniční spolupráce na území Euroregionu Praděd a tvoří výchozí bod k formulaci strategických výzev a cílů na období let 2021-2029.

K popisu absorpční kapacity sloužila mimo jiné analýza využívání tzv. „velkých grantů" Programu INTERREG V–A Česká republika – Polsko organizacemi z území Euroregionu Praděd. V případě Prioritní osy 4 – Spolupráce institucí a komunit (tedy tzv. „velkých grantů" určených pro institucionální spolupráci) se organizace z oblasti Euroregionu Praděd účastnily 18 společných česko-polských projektů (v celkovém počtu 68 dofinancovaných projektů). V případě 11 projektů příjemci z oblasti Euroregionu Praděd zastávali roli vedoucího partnera. V rámci Prioritní osy 2 – Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti je účast organizací z oblasti Euroregionu Praděd ve srovnání s aktivitou institucí z jiných části oblasti podpory programu velmi malá, instituce z oblasti Euroregionu Praděd se zúčastnily pouze 5-ti společných česko-polských projektů (z celkového počtu 61 dofinancovaných projektů). Žadatelé o příspěvek z území Euroregionu Praděd si v rámci tzv. „velkých grantů" vedli nejlépe v Prioritní ose 3 – Vzdělání a kvalifikace, jejímž cílem bylo zvýšení úrovně zaměstnanosti absolventů, kdy žadatelé získali dofinancování pro 8 z celkem 18 podpořených projektů.

K popisu absorpční kapacity Euroregionu Praděd je důležité zejména vyhodnocení míry využití prostředků alokovaných ve Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděd, jakožto hlavního nástroje podporujícího rozvoj přeshraniční spolupráce v této oblasti. Pro získání směrodatných údajů byly výsledky kabinetního šetření doplněny údaji pocházejícími z dotazníkových šetření prováděných se členy Euroregionu Praděd a s příjemci Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděd. Úkony zahrnovaly rovněž přípravu SWOT analýzy.

V období od začátku roku 2016 do konce prosince 2020 bylo v rámci Fondu mikroprojektů v Euroregionu Praděd na obou stranách hranice potvrzených k dofinancování celkem 351 mikroprojektů (245 na polské straně Euroregionu Praděd a 106 na české straně) ve výši podpory z EFRR v hodnotě překračující 7,4 mil. EUR. V sekretariátu Fondu mikroprojektů v Prudniku bylo schválených 38 projektů typu A (společných), 16 projektů typu B (komplementárních) a 191 projektů typu C (samostatných), přičemž v rámci Prioritní osy 2 – 53 projektů, a v rámci Prioritní osy 4 – 192 žádostí o poskytnutí dotace. Na české straně Euroregionu Praděd na sekretariátu ve Vrbně pod Pradědem bylo schváleno 52 projektů typu A, 3 projekty typu B a 51 projektů typu C, z toho v rámci Prioritní osy 2 – 17 projektů, a v rámci Prioritní osy 4 – 89 žádosti.

Průměrná celková výše částky schválené k dofinancování v rámci projektu[41] činila cca 20 200 EUR.
K nejaktivnějším příjemcům patří[42] subjekty (včetně samospráv, organizační složky územních samosprávných celků, sportovní kluby a nevládní organizace) z následujících oblastí:

PL – Obce: Prudnik, Głogówek, Gogolin, Biała, Kędzierzyn-Koźle, Paczków, Ozimek, Olesno, Nysa, Polska Cerekiew, Rudniki, Walce, a dále Prudnický okres, Niský okres, Kędzierzyńsko-kozielský okres

CZ – Město Bruntál, Město Zlaté Hory, Město Rýmařov, Město Jeseník, Město Krnov, Město Albrechtice, Město Vidnava, Město Vrbno pod Pradědem

Na polské straně Euroregionu Praděd tvoří převážnou část příjemců územní samosprávné celky a jejich organizační složky (kulturní zařízení, sportovní střediska, knihovny apod.). Naproti tomu na české straně si můžeme povšimnout velmi aktivní přístup organizací třetího sektoru (nevládní a neziskové organizace). To může svědčit o větším významu tohoto sektoru v občanské společnosti na české straně a o jejich lepším postavení pokud jde o financování aktivit organizací tohoto typu.

Přibližně 64 % subjektů čerpajících z Fondů mikroprojektů Euroregionu Praděd spolupracuje pouze s jedním subjektem z druhé strany hranice. Přibližně 22 % příjemců má 3 nebo více partnerských institucí a organizací. Je třeba zdůraznit, že až 69 % partnerství realizujících mikroprojekty má dlouhodobý charakter a nebyly cíleně spojené s realizací daného projektu. Toto procento potvrzuje fakt budování trvalých a vědomých struktur přeshraniční spolupráce opřených o opravdové potřeby partnerských institucí a organizací.

S ohledem na formální podmínky (limit dofinancování do 30 000 euro) má Fond mikroprojektů v Euroregionu Praděd odlišný charakter než mají projekty realizované v rámci „velkých grantů" programu Interreg V–A. Pouze 23 % projektů plánovalo aktivity zaměřené na rozšiřování, výstavbu či opravu infrastruktury. Spolupráce v rámci mikroprojektů hraje velmi důležitou roli ve vzájemném poznávání se, výměně zkušeností a učení se, ačkoli se tak děje v lokálním rozměru. Díky realizaci tak obrovského množství mikroprojektů, se příjemcům podařilo identifikovat další tematické oblasti, na základě kterých budou intenzifikovat svou spolupráci. K hlavním tématům budoucí přeshraniční spolupráce subjektů, které aktivně realizují mikroprojekty, patří mimo jiné aktivity zaměřené na rozvoj a propagaci turistiky, vyznačování, tvorbu a propojování turistických tras, zejména cyklotras, spolupráce v oblasti sportu a kultury a také rozvoj integrovaných záchranných systémů, krizové řízení a vzdělávání. Dalším důležitým tématem budoucí spolupráce, který

41 Celková žádaná částka podpory v rámci spolufinancování projektů je spolufinancována z EFRR, ze státního rozpočtu a z vlastního příspěvku žadatele. Uvedená hodnota zohledňuje v projektech typu A rozdělení na národní strany žadatelů.
42 Náhodné pořadí

příjemci uvedli, je výměna zkušeností a rozvoj efektivní státní správy.

Mezi nevýznamnější překážky rozvoje přeshraniční spolupráce příjemci především zahrnuli[43] kulturní (67 %) a jazykové (45 %) bariéry, bariéry související s nedostatkem či stavem existující infrastruktury nezbytné k realizaci projektů (pro 33 % se jednalo o ztížení, pro 1,5 % dokonce znemožnění spolupráce). K dalším významným překážkám stojících v cestě přeshraniční spolupráci patří započíst rozdíly v právních systémech obou států (pro cca 22 % je to zásadní překážka) a dále také vzdálenost mezi partnerskými institucemi (pro 41 % příjemců).

Z posouzení výsledků ankety však jasně vyplývá, že velkou překážkou při podávání žádosti o podporu rozvoje přeshraniční spolupráce v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd jsou administrativní bariéry v rámci samotného programu. Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd je vyúčtováván dvoufázově a s ohledem na absenci zálohového systému je očekávání na proplacení prostředků příliš dlouhé (náklady úvěrů, předpisy spojené s veřejnými financemi atd.), aby zvláště malé subjekty mohly úspěšně realizovat své projekty (především malé obce, nevládní organizace). Zejména pro české příjemce Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd je systém vyúčtování a systém pro podávání zpráv (reportů) při takto nízkých částka značným zatížením a snižuje zájem o realizaci projektů s polskými partnery. Polští příjemci poukazovali na obtíže spojené s nalezením partnera ke spolupráci na české straně a velmi dlouhou dobu čekání na schválení projektu a proplacení výdajů. Podle názoru polských a českých příjemců je novou, ale velmi citelnou překážkou rozvoje česko-polské spolupráce a podávání žádostí po přiznání prostředků z Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd pandemie COVID-19 vyvolaná rozšířením koronaviru SARS-CoV-2 a s ním spojenými opatřeními. Výsledkem je skutečnost, že 54 % příjemců realizuje své aktivity mimo Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd a Program, aby se vyvarovali komplikacím spojených s vyúčtováváním mikroprojektů a pouze 25 % se uchází o prostředky z „velkých grantů“ v rámci programu Interreg V–A.

V rámci prvních aktivit spojených s přípravou implementace Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd 2021+ by bylo vhodné vytvořit seznam nadbytečných kontrolních a formálních úkonů (samozřejmě v rámci národních, unijních a programových předpisů) tak, aby budoucí Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd byl pro žadatele přívětivější.

V tomto ohledu příjemci uvedli tematické oblasti v pořadí, ve kterém mají podle nich největší potenciál pro rozvoj přeshraniční spolupráce (v závorkách jsou uvedené preference odpovědí z jednotlivých států)[44]:

Kultura (CZ – **žádná data**, PL – 81 %)

Kulturní a přírodní hodnoty (CZ – 72 %, PL – 79 %)

43 Bylo možné zvolit několik odpovědí nebo všechny

44 Bylo možné uvést několik odpovědí

Sport (CZ – 100 %, PL – 56 %)

Výměna a setkávání školáků (CZ – 72 %, PL – 67 %)

Společné turistické produkty (včetně malé turistické infrastruktury) (CZ – 45 %, PL – 65 %)

Institucionální spolupráce (např. obecní úřady, úřady práce) (CZ – 21 %, PL – 51 %)

Aktivity pro zlepšení situace na trhu práce (CZ – 24 %, PL – 53 %)

Vzdělávání (CZ – 48 %, PL – 53 %)

Životní prostředí (CZ – 52 %, PL – 53 %)

Aktivity v rámci integrovaného záchranného systému (hasiči, policie, záchranáři a ostatní) (CZ – 24 %, PL – 33 %)

Přátelská setkání obyvatel (CZ – 52 %, PL – 76 %)

Silniční infrastruktura a místní hromadná doprava (CZ – 38 %, PL – 30 %)

Nízké procento preferencí polských příjemců v oblasti podpory silniční infrastruktury v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd vyplývá spíše ze skutečnosti, že finanční limit mikroprojektů neumožňuje významné investice spojené s dopravní dostupností. Naopak může překvapit nízké procento příjemců se zájmem o projekty zaměřené na integrovaný záchranný systém (hasiči, policie, záchranáři a ostatní) a zejména na české straně na institucionální spolupráci (například obecní úřady, úřady práce apod.). Předkládané výsledky mohou vyplývat ze specifik české části Euroregionu Praděd, ve které převládají malá sídla a na úřadech je zaměstnáno jen několik zaměstnanců zajišťujících nezbytný provoz úřadu. Podobné výsledky jako během šetření prováděné při tvorbě předchozí strategie byly získány v tematické oblasti zaměřené na zlepšování situace na pracovním trhu. Tento výsledek je nejspíše podmíněn jinými směry migrace při hledání zaměstnání (jak již bylo zmiňováno v analytické části této strategie). Příjemci neshledávají sousední trhy práce atraktivními, a to s ohledem na podobné strukturální problémy na obou trzích. Většina současné přeshraniční migrace probíhá ve směru z Polské republiky do České republiky. Zájem o poptávané specialisty se omezuje na svářeče, zámečníky, zbytek tvoří nekvalifikovaní dělníci. I nadále je pro volný tok zájemců o práci absence kompatibilního systému uznávání profesních oprávnění a osvědčení.

Hodnocení potenciálů v oblasti prioritních témat se z velké části překrývá s výběrem investičních priorit v návrhu nařízení pro EÚS a ERDF po roce 2021+.

4. Vize pro rok 2029

Dobře dostupný, kulturně, hospodářsky a sociálně rozvinutý euroregion efektivně využívající společné přírodní a kulturní dědictví, lidské zdroje, kvalitní občanskou vybavenost, infrastrukturu, spolehlivé záchranné systémy a moderní komunikační a informační systémy pro zajištění bezpečného a spokojeného života svých obyvatel.

5. Poslání Euroregionu Praděd

Posláním Euroregionu Praděd je podpora všestranného rozvoje společného území prostřednictvím administrace a správy Fondu mikroprojektů a s tím související aktivní podpory spolupráce českých a polských partnerů při přípravě a realizaci projektů naplňujících vizi a strategické výzvy euroregionu.

6. SWOT analýza

SWOT analýza představuje koncentrovaný analytický nástroj vycházející z datové základny strategie. Datová základna je tvořena sociálně ekonomickou analýzou doplněnou o kvalitativní výzkum a sekundární data příslušných statistických úřadů České republiky a Polska. Na základě SWOT analýzy jsou následně formulovány strategické výzvy, strategické cíle a operační cíle. Pro větší srozumitelnost byla SWOT analýza rozdělena do relevantních tematických oblastí.

Demografie a lidské zdroje

Silné stránky: - vyšší hustota obyvatel na 1 km^2 na polské straně v porovnání s českou stranou euroregionu.	**Slabé stránky:** - nižší hustota obyvatel na české straně euroregionu, - nízká porodnost na české i polské straně, - stárnutí obyvatelstva, - pokles podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva, - záporné migrační saldo, - disproporce v počtu i hustotě obyvatel na české a polské straně euroregionu.

Příležitosti: - růst počtu obyvatel na české straně euroregionu z důvodu nových pracovních příležitostí, - růst počtu obyvatel euroregionu přistěhováním z důvodu čistého životního prostředí, - růst počtu obyvatel euroregionu migrací z velkých měst.	**Hrozby:** - nedostatek pracovních příležitostí, - nedostatečná občanská vybavenost, - nízké mzdy.

Přeshraniční přírodní a kulturní dědictví

Silné stránky: - bohaté slezské kulturní dědictví (společná historie, památky, tradice apod.) na české i polské straně euroregionu, - vysoká úroveň péče o přírodu a kulturní památky - tradice lázeňství na české straně euroregionu využívající přírodní zdroje, - čisté životní prostředí (nejčistší vzduch ve Střední Evropě) s řadou přírodních památek a rezervací na české straně euroregionu, - relativně nízké ceny služeb na české i polské straně euroregionu.	**Slabé stránky:** - jazyková bariéra na úrovni odborného jazyka (organizace ochrany přírody, paměťové instituce, turismus), - nedostatečná dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost, - malý zájem relevantních neziskových organizací o společné projekty z důvodu složitosti financování a podávání projektových žádostí v rámci Fondu mikroprojektů.

Příležitosti:	**Hrozby:**
- spolupráce českých a polských odborných institucí pečujících o přírodní a kulturní dědictví, - spolupráce s partnerskými vysokými školami (aplikovaný výzkum, publikační činnost, studentské praxe apod.), - rozvoj společné nabídky produktů (včetně bonusů) aktivního a poznávacího turismu a jejich propagace prostřednictvím česko-polského destinačního managementu, - jazykové kurzy pro pracovníky organizací ochrany přírody, paměťových institucí a organizací v cestovním ruchu, - zlepšení přeshraniční dopravní dostupnosti a obslužnosti, - využití nových informačních a komunikačních technologií při propagaci společného přírodního a kulturního dědictví, - využití standardizace kvality služeb souvisejících s nabídkou a propagací společného přírodního a kulturního dědictví, - blízkost velkých měst z hlediska návštěvnosti euroregionu (Wroclaw, Krakow, Katowice, Ostrava, Opole, Olomouc, Opava), - využití podpůrných finančních prostředků z relevantních fondů EU, - možnost realizace investic v rámci spolupráce veřejného a soukromého sektoru (PPP projekty).	- nedostatek finančních prostředků na péči o přírodní a kulturní dědictví a na jejich společnou propagaci, - možné zvýšení cen turistických služeb, - nedostatek prostředků EU na česko-polskou spolupráci v oblasti cestovního ruchu po roce 2021 (na přímou infrastrukturu veřejných služeb), - konkurence ze strany turistických oblastí s podobnou nabídkou cestovního ruchu, - degradace přírodních a krajinných hodnot (např. kůrovcová kalamita).

Dopravní infrastruktura

Silné stránky: - poměrně hustá přeshraniční silniční síť lokálního významu, - dobré geografické podmínky na polské straně euroregionu, - institucionální spolupráce podporující společné dopravní projekty, - existence železniční privilegované peážní dopravy.	**Slabé stránky:** - neexistence přeshraničních rychlostních komunikací spojujících euroregion s dálnicemi v Polsku a České republice, - absence integrovaných jízdních řádů přeshraniční autobusové či železniční dopravy, - chybějící koncepce pro zavedení veřejné přeshraniční dopravy, nevyužití stávající přeshraniční dopravy na železniční trati Jeseník - Krnov - periferní poloha euroregionu v rámci České republiky i Polska.
Příležitosti: - výstavba přeshraničních rychlostních komunikací a modernizace silnic spojujících euroregion s dálnicemi v Polsku a České republice, - integrace jízdních řádů přeshraniční autobusové a železniční dopravy, - vznik koncepce veřejné přeshraniční dopravy navazující na koncepční dokumenty na české a polské straně, - sjednocení omezení přeshraniční silniční dopravy z hlediska tonáže, - zlepšení splavnosti řeky Odry na polské straně euroregionu, - vybudování silničních obchvatů měst ležících na hlavních komunikačních trasách, - efektivní využití privilegované peážní dopravy.	**Hrozby:** - nedostatek finančních prostředků pro realizaci klíčových přeshraničních silničních spojení, - příliš dlouhé rozhodovací procesy při přípravě nových silničních projektů (např. rozhodování o lokalitě, životním prostředí apod.), - negativní reakce místních obyvatel (např. zvýšení intenzity tranzitní dopravy), - špatný stav přeshraniční železniční infrastruktury ohrožující zejména provoz peážní trati z Jeseníku do Krnova přes Polsko.

Hospodářství a trh práce

Silné stránky: - hospodářství euroregionu postavené na malém a středním podnikání, - rozvinutý cestovní ruch na české straně euroregionu s multiplikacemi do jiných odvětví, - silný sektor zemědělství na polské straně euroregionu, - tradice potravinářství na polské straně euroregionu, - vysoký podíl lesních pozemků na české straně euroregionu.	**Slabé stránky:** - nízká vzdělanost obyvatelstva na české i polské straně euroregionu, - dlouhodobý pokles ekonomicky aktivních obyvatel na české i polské straně euroregionu, - nedostatečná přeshraniční dopravní infrastruktura, - neexistující přeshraniční dopravní obslužnost.
Příležitosti: - rozvoj Česko-polského destinačního managementu, - zvýšení vzdělanosti obyvatelstva prostřednictvím projektů celoživotního vzdělávání, - přenos know how v rámci aplikovaného výzkumu ve spolupráci s partnerskými vysokými školami, - vytváření partnerských sítí v rámci marketingu, - přenos zkušeností, které se týkají podpory hospodářské činnosti, ze sousedních euroregionů, - migrace lidí s vyšším vzděláním do euroregionu, kteří nejsou vázáni na pracoviště (home office), - rozvoj tradičních i nových odvětví v euroregionu (investiční příležitosti), - zvýšení obchodní výměny v euroregionu díky spolupráci zainteresovaných partnerů.	**Hrozby:** - utlumení tradičních odvětví z důvodů depopulace, epidemií, zvratů v ekonomice a přírodních katastrof, - další odliv vzdělaných a ekonomicky aktivních obyvatel do vnitrozemí, - neexistence nebo nedostatek investičních příležitostí v euroregionu, - absence kompatibilních systémů certifikace povolání a udělování oprávnění k podnikání, - nedostatek investic do dopravní infrastruktury, - nesoulad podmínek podnikání v České republice a Polsku.

Přeshraniční aktivity záchranných složek

Silné stránky:	**Slabé stránky:**
- existující trvalá spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů, zdravotnické záchranné služby a policie (společné projekty, cvičení, časté a úzké osobní a služební kontakty), - fungující model místní spolupráce založený na stávajícím právním rámci, - kompatibilnost zásahové techniky na obou stranách hranice, - srovnatelná úroveň výcviku jednotek a složek, - podobné systémy organizace záchranných složek.	- nedostatečné vybavení k realizaci společných aktivit, - nedostatečné vybavení a zázemí pro výkon služby v blízkosti státní hranice a za ztížených horských a povětrnostních podmínek, - nedostatek společných vzdělávacích aktivit podporujících součinnost zásahových jednotek, - absence společných, plně integrovaných komunikačních systémů pro vyžadování přeshraniční pomoci a sdílení informací, - jazyková bariéra na úrovni odborného jazyka, - nedostatečné vybavení složek IZS a nedostatečné zázemí pro činnost složek IZS (požární stanice, hasičské zbrojnice, výcviková střediska apod.), - nedostatečná spolupráce v úrovní orgánů krizového řízení (zejména u zdravotní záchranné služby) a vytváření společných plánů pro řešení krizových situací, - vzájemné nízké povědomí o kompetencích v oblasti krizového řízení, - nedostatečné hodnocení efektivity přeshraničního dopadu při realizaci společných projektů zaměřených na pořizování vybavení pro složky integrovaného záchranného systému.

Příležitosti:	**Hrozby:**
- dovybavení zásahových jednotek hasičů, zdravotní záchranné služby, policie, vodní záchranné služby, horské služby a jiných organizací v rámci společných projektů financovaných z prostředků EU či jiných zdrojů, - podpora společných projektů záchranných složek z prostředků EU či jiných zdrojů zaměřených na zvyšování kompetencí komplexní rozvoj kompetencí, schopností a dovedností záchranářů, - zvýšení efektivity přeshraničí pomoci na základě většího provázání záchranářských plánů a propojení informačních systémů operačních středisek, - společné řešení specifických mimořádných událostí s dopadem na volný pohyb osob přes hranice (pandemie, terorismus), - společný rozvoj preventivních a vzdělávacích programů vůči veřejnosti, - společná připravenost na rozsáhlé mimořádné události a narušení kritické infrastruktury specifické pro příhraniční region (lesní požáry, vichřice, přívalové povodně).	- nedostatek financí na podporu spolupráce, - právní rámec bránící spolupráci zdravotnickým záchranným službám (např. omezení při výkonu lékařských a nelékařských povolání), - absence právního rámce pro spolupráci v oblasti intezivní akutní lůžkové péči (spolupráce v úrovni nemocnic, - absence mezinárodních smluv v oblasti záchranných akci prováděných zdravotnickou záchrannou službou, - omezené možnosti vysílání jednotek požární ochrany z Polska (jednotky nezařazené do státního plánu).

Institucionální přeshraniční spolupráce

Silné stránky - velmi dobrá komunikace a spolupráce sekretariátů české a polské části Euroregionu Praděd, - velmi dobrá spolupráce samosprávných jednotek, - velká absorpční kapacita v oblasti využívání prostředků EU a tvorby trvalých přeshraničních vazeb, - úzká spolupráce vzniklá na základě Fondu mikroprojektů, - shodné priority samosprávných jednotek/mikroregionů nebo jiných oprávněných subjektů v podporovaném území v rámci programu Interreg.	**Slabé stránky** - nízká úroveň znalosti jazyků, právních systémů a systémů veřejné správy sousední země, - slabé využívání jiných fondů EU než Interreg V-A k institucionální přeshraniční spolupráci, - nedostatek možností k předfinancování společných projektů, - malý zájem neziskových organizací o společné projekty z důvodu složitosti financování a podá-vání projektových žádostí v rámci Fondu mikro-projektů.
Příležitosti: - odborné stáže, jazykové kurzy a školení v oblasti práva a správy sousední země, - výměna informací v oblasti územního plánování a záchranných systémů, navazování nové spolupráce, - vznik finančních nástrojů k předfinancování společných projektů institucionální přeshraniční spolupráce, - založení ESÚS v rámci Euroregionu Praděd nebo jiné formální společné instituce.	**Hrozby:** - právní a správní bariéry, - změny spojené s volbami, které mohou způsobit změny v institucionální přeshraniční spolupráci, - rizika pro spolupráci z důvodu neočekávaných událostí (např. epidemie, vládní nařízení apod.).

7. Strategické Výzvy a cíle v období 2021–2029

Strategické výzvy a cíle pro ER Praděd na období 2021-2029 byly zformulovány na základě SWOT analýzy s využitím kvalitativního výzkumu (výstupy dotazníkového šetření, polostrukturované rozhovory) a konzultací v terénu. Navržené strategické a operační cíle vycházejí z využití silných stránek ER Praděd a vnějších příležitostí, potlačení slabých stránek ER Praděd a předcházení vnějším hrozbám. Hierarchie strategických výzev a cílů (strategické cíle, operační cíle) je zachována z období 2014 – 2020 z důvodu zajištění kontinuity a návaznosti na Fond mikroprojektů v období 2021 - 2027. Nově jsou navrženy ukazatele pro měření úspěšnosti realizace strategie a také ukazatele, které se týkají hodnocení projektových žádostí.

Tabulka: Hierarchie strategických výzev a cílů v období 2021-2029

Výzva	**Strategický cíl**	**Operační cíle**
Realizace efektivních aktivit pro změnu negativních migračních trendů a demografických změn na území Euroregionu Praděd.	1.1 Oslabení negativních migračních trendů (úbytek obyvatel v pohraničí) Ukazatel pro měření: Počet obyvatel euroregionu (celkem, česká část, polská část)	1.1.1 Podpora vytváření nových udržitelných pracovních příležitostí 1.1.2 Podpora přistěhování do euroregionu z důvodu čistého životního prostředí 1.1.3 Podpora migrace do euroregionu z velkých měst Ukazatel pro měření: Počet společných projektů (podle operačních cílů)

Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní a turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů.	2.1 Zlepšení podmínek pro hospodářskou spolupráci v euroregionu	2.1.1 Rozvoj Česko-polského destinačního managementu 2.1.2 Iniciace partnerských sítí v rámci hospodářské činnosti
	2.2 Zlepšení podmínek pro rozvoj vzdělanosti v euroregionu	2.2.1 Přenos know how v rámci aplikovaného výzkumu (ve spolu-práci s partnerskými vysokými školami) 2.2.2 Zlepšení podmínek pro celoživotní vzdělávání v euroregionu
	2.3 Rozvoj přeshraniční dopravní dostupnosti a obslužnosti	2.3.1 Rozvoj přeshraničních dopravních systémů
	2.4 Vytváření podmínek pro integraci euroregionálních záchranných systémů	2.4.1 Rozvoj vybavenosti a spolupráce v rámci záchranných systémů působících na území euroregionu
	Ukazatele pro měření: Míra nezaměstnanosti (celkem, česká část, polská část) Vzdělanost obyvatelstva (VŠ, SŠ, základní, celkem, česká část, polská část) Počet km nových nebo opravených komunikací (celkem, česká část, polská část), Počet nových přeshraničních spojů	Ukazatel pro měření: • Počet společných projektů (podle operačních cílů)

Realizace aktivit pro strukturální změny hospodářství s cílem zvýšení její konkurenceschopnosti a s cílem zachování a rozvoje pracovních míst.	3.1 Rozvoj infrastruktury, cestovního ruchu a odvětví s vyšší přidanou hodnotou produktů Ukazatele pro měření: Návštěvnost euroregionu (celkem, česká část, polská část) Počet udržitelných pracovních míst v odvětvích	3.1.1 Rozvoj a zkvalitnění přes- hraniční dopravní infrastruktury 3.1.2 Rozvoj a propagace společné nabídky cestovního ruchu v rámci Česko-polského destinačního managementu 3.1.3 Propagace investičních příležitostí euroregionu Ukazatel pro měření: • Počet společných projektů (podle operačních cílů)

Rozvoj spolupráce mezi českou a polskou stranou euroregionu s cílem zvýšení efektivnosti institucionální přeshraniční spolupráce.	4.1 Rozvoj přeshraniční institucionální spolupráce Ukazatele pro měření: Počet nových členů Euroregionu Praděd (celkem, česká část, polská část) Počet nových partnerů Euroregionu Praděd (celkem, česká část, polská část)	4.1.1 Zjednodušení pravidel Fondu mikroprojektů 4.1.2 Přenos zkušeností a dobré praxe z dobře fungujících euroregionů a ESÚS v Evropské unii 4.1.3 Rozvoj institucionální spolupráce s euroregiony na česko-polské hranici (zejména sousední Glacensis a Silesia) 4.1.4 Vytvoření systému akvizic ve vztahu k potenciálním členům a partnerům Euroregionu Praděd 4.1.5 Eventuální založení ESÚS Praděd Ukazatel pro měření: • Počet společných projektů (podle operačních cílů)

Zdroj: Zpracování vlastní

8. Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd – tematické zaměření

Tematické zaměření Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd je formulováno v souladu s prioritami Programu česko-polské přeshraniční spolupráce v programovacím období 2021-2027 a s ohledem na Strategii Euroregionu Praděd na období 2021 - 2029.

8.1 Priority Programu česko-polské přeshraniční spolupráce v období 2021 – 2027

Program česko-polské přeshraniční spolupráce navazuje na program Interreg V-A Česká republika – Polsko. Program je zaměřen na regionální a místní projekty s přeshraničním významem, u kterých je kladen důraz na přeshraniční dopady.

Programové území, ležící v česko-polském pohraničí, je tvořeno regiony NUTS 3, které představuje 5 českých krajů: Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a 6 polských podregionů (podregion je jednotka NUTS III v Polské republice): Bielski a Rybnicki (Slezské vojvodství), Jeleniogórski a Wałbrzyski (Dolnoslezské vojvodství), Nyski a Opolski (Opolské vojvodství). Do řešeného území na polské straně dále spadá okres Strzeliński (podregion Wrocławski v Dolnoslezském vojvodství) a okres Pszczyński (podregion Tyski ve Slezském vojvodství). Celková rozloha programového území je 47 097 km2. Česká část programového území zaujímá 23 135 km² (tj. 29,3 % rozlohy Česka), polská část tvoří 23 962 km2 (téměř 8 % rozlohy Polska). Ve vymezení programového území nedochází k žádné změně oproti programovému období 2014 – 2020. V podporovaném území působí celkem 6 euroregionů včetně Euroregionu Praděd, tedy územních celků, působících v příhraničních oblastech sousedních států, jako celky přeshraniční spolupráce dvou nebo více zemí, vzniklé na základě vzájemné dohody a fungující na základě vlastních stanov. V programovém území fungují též evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) Novum a Tritia.

Na počátku finanční perspektivy 2021-2027 čelí Evropská Unie celé řadě nových výzev. Nákaza COVID19 tvrdě zasáhla každý členský stát. V první reakci bude nutné znovu nastartovat nejvíce zasažené sektory hospodářství, v dlouhodobém výhledu je hlavním úkolem upravit krizový management v Evropě a připravit se na opakování podobného scénáře. Jedním z nejhůře pandemií zasažených sektorů ekonomiky je přeshraniční cestovní ruch, především z důvodu dočasně uzavřených hranic v roce 2020. Nezaměstnanost ovšem roste i v dalších oblastech, kdy se naplno projevují strukturální nedostatky stále se transformujícího českého a polského hospodářství. Ukazuje se potřeba diversifikace ekonomických aktivit, dalšího rozvoje sektoru služeb, a to především v těžce zasaženém cestovním ruchu. Pro potřeby další transformace hospodářství je nezbytná podpora malých a středních podniků, zlepšený přístup k inovacím a regionální „chytrá“ specializace. Výrazným incentivem k této transformaci je tzv. „Zelená dohoda pro Evropu“. Příspěvkem česko-polského pohraničí k ambiciózním cílům této dohody musí být především podpora biodiverzity, boje proti znečištění životního prostředí a přechodu k čistému oběhovému hospodářství. Klimatická změna podrobuje zkoušce akceschopnost přeshraničního krizového managementu. Ve spolupráci českých a polských složek integrovaného záchranného systému bylo v minulých programových obdobích již vykonáno mnoho, nyní nastává období zaměřené na odstranění zbývajících administrativních překážek a opatření systémového charakteru.

Priorita 1 – Životní prostředí a integrovaný záchranný systém

Specifický cíl: Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám.

Cílem podpory v rámci této priority je zvýšení připravenosti a přeshraniční akceschopnosti relevantních subjektů při řešení rizik a katastrof v příhraničních oblas-

tech. Součástí aktivit je také přizpůsobení měnícímu se charakteru jednotlivých rizik a jejich intenzitě, které vyvolává změna klimatu (např. v souvislosti s prohlubujícím se suchem). S ohledem na definovaný cíl bude program podporovat následující typy aktivit:

Systémová opatření pro posílení přeshraniční spolupráce

V rámci systémových opatření pro posílení přeshraniční spolupráce se program zaměří na propojování komunikačních a informačních systémů s přeshraničním dopadem. Předpokládá se zejména přeshraniční propojování existujících komunikačních a informačních systémů využívaných v rámci krizového řízení a řešení rizik a katastrof. Tato řešení zajistí kompatibilitu systémů a dostupnost relevantních informací na obou stranách hranice, jakožto základních předpokladů pro rychlé a efektivní přeshraniční nasazování záchranných a bezpečnostních složek.

Kromě opatření zaměřených na komunikaci bude podporována také realizace systémových opatření vedoucích k odstraňování právních a administrativních překážek spolupráce, a to jak opatření systémové, zastřešující povahy. Tato opatření budou spočívat v nastavování rámcových podmínek, jako jsou mezistátní nebo neinstitucionální dohody apod., tak další návazná opatření spočívající v nastavování konkrétních postupů/procedur pro společnou koordinaci činností záchranných a bezpečnostních složek a složek krizového řízení. Součástí této skupiny aktivit je také vytváření společných mapových podkladů, jejich sdílení apod. pro zajištění orientace v terénu, informací o lokalizaci antropogenních rizik apod.

Vzdělávání a výměna zkušeností, společná cvičení, výměnné stáže

V rámci těchto opatření se program zaměří na zvyšování znalostí a dovedností potřebných pro přeshraniční spolupráci a zasahování personálu záchranných a bezpečnostních složek a složek krizového řízení. Jednat se bude např. o školení týkající se právně administrativních a jiných podmínek krizového řízení a řešení mimořádných událostí v partnerské zemi v rámci teoretické i praktické odborné přípravy (vč. nezbytného jazykové vzdělávání). Dále společná cvičení a příprava, nebo výměnné stáže personálu záchranných a bezpečnostních složek a složek krizového řízení z obou stran hranice.

Modernizace/pořizování specializované techniky nezbytné pro prevenci a odstraňování následků rizik spojených se změnami klimatu

V rámci této aktivity bude umožněno zmodernizovat/pořídit specializovanou techniku a vybavení potřebné pro čelení novým rizikům souvisejícím se změnami klimatu pro záchranné a bezpečnostní složky operující v bezprostřední blízkosti hranice a mající schopnost zasahovat na obou stranách hranice. Pořizována nebo modernizována bude výhradně technika, která bude moci být využívána na obou stranách hranice. Výše uvedené aktivity zároveň přispívají ke Strategii Evropské

unie pro Podunají (pilíř (2) Chránit životní prostředí Podunají), stejně jako ke Strategii Evropské unie pro region Baltského moře (Action – Policy Area Secure). Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:

- obyvatelé společného regionu,
- návštěvníci regionu,
- samosprávy,
- podnikatelské subjekty.

Specifický cíl: Posílení ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury v celé oblasti a snížení znečištění

Cílem podpory v rámci biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury je posílit koordinovaný přístup k ochraně životního prostředí posilováním přeshraniční spolupráce v podobě výměny informací o přírodních zdrojích a o zdrojích znečištění, předávání dobré praxe v péči o přírodní zdroje, slaďování přístupů k péči, monitorování výskytu druhů a případně zavádění společného řízení přírodních zdrojů, zejména v cenných lokalitách jako jsou národní/krajinné parky. S ohledem na definované cíle program bude podporovat následující typy aktivit:

Síťování, koordinace, monitoring

Pro efektivní péči o přírodní zdroje a eliminování zdrojů znečištění je důležitý společný přístup. Z toho důvodu se tato oblast aktivit zaměří na propojování relevantních aktérů v území, výměnu a získávání informací, vytváření společných přístupů a strategií. Konkrétně budou podporovány následující aktivity:

- rozvoj sítí spolupráce v oblasti ochrany druhů a ochrany lokalit před negativními dopady turismu,
- společný management lesů,
- koordinační platformy, zabývající se zlepšením kvality ovzduší a odstraněním zdrojů jeho znečištění,
- společně vypracované přeshraniční koordinační strategie,
- monitoring pohybu zvěře (spárkatá zvěř, vlci).

Osvěta v oblasti ochrany životního prostředí

Důležitou součástí snahy o zachování přírodních zdrojů a ochranu životního prostředí obecně je také osvěta a to jak celospolečenská, tak cílená na konkrétní skupiny obyvatelstva. Konkrétně budou realizovány následující aktivity v rámci osvěty v oblasti ochrany životního prostředí:

- edukace o přínosu chráněných a jiných druhů zvířat, hmyzu a rostlin a aktivit na podporu biologické rozmanitosti,

- výměna zkušeností ve všech aspektech životního prostředí,
- propagace/osvěta/workshopy v oblasti ochrany životního prostředí a oběhového hospodářství.

Pilotní opatření

Podporována budou pilotní opatření v následujících oblastech:
- pilotní projekty pro progresivní způsoby ochrany a obnovy lesa,
- aktivity zaměřené na přirozené zadržování vody v krajině.

Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:

- obyvatelé společného regionu,
- návštěvníci regionu,
- samosprávy.

Priorita 2 – Cestovní ruch

Specifický cíl: posílení úlohy kultury a cestovního ruchu v hospodářském rozvoji, sociálním začleňování a sociálních inovacích

Cílem podpory v oblasti kultury a cestovního ruchu je zlepšit využití potenciálu cestovního ruchu pro hospodářský rozvoj pohraničí. Stane se tak zejména prostřednictvím zvyšování turistické nabídky nových přeshraničních produktů cestovního ruchu nebo propojováním těch již existujících. Opatření cílí na prodloužení turistické sezony a přivedení návštěvníků i do méně exponovaných lokalit. S ohledem na pandemii COVID-19 a s ní spojená opatření, bezprostředně se dotýkající cestovního ruchu, je nezbytné zajistit stabilizaci situace v odvětví a zajistit další rozvoj cestovního ruchu a souvisejících služeb v podporovaném území. S ohledem na definovaný cíl bude program podporovat následující typy aktivit:

Podpora vzniku nových, resp. rozvoj stávajících prvků cestovního ruchu

Podporujeme takové prvky cestovního ruchu, jejichž cílem je rozšířit, příp. propojit stávající nabídku turistických produktů v daném regionu. Financovány mohou být následující aktivity:

- oprava, revitalizace a/nebo zpřístupnění hmotných památek,
- podpora rozvoje muzeí a expozic,
- výstavba cyklostezek/cyklotras/singl treků navazujících na existující přeshraniční koncepce,
- výstavba/značení vodáckých tras, pěších tras, hipostezek, zpřístupnění podzemních turistických stezek
- veřejná turistická infrastruktura.

Cílem těchto opatření je podpořit projekty a investice, které doplní nabídku cestovního ruchu v dané lokalitě tak, že bude tvořit jednotný a komplexní produkt cestovního ruchu. Neoddělitelnou součástí navrhovaných opatření je také podpora nehmotného kulturního dědictví, která je významným prvkem cestovního ruchu přivádějícím do území další návštěvníky, a to i mimo hlavní turistickou sezonu. Jedná se zejména o podporu společných tradic, podporu místního folkloru a regionálních kulinářských tradic a podporu a rozvoj tradičních řemesel. Žádoucím vedlejším efektem podpory nehmotného dědictví je navíc odstraňování bariér v přeshraniční spolupráci, což v konečném důsledku vede k zatraktivnění území pro návštěvníky nejen z druhé strany hranice, prodloužení turistické sezony a vyššímu přílivu finančních prostředků do území.

Propojování a vytváření produktů cestovního ruchu a jejich propagace

Podporovány budou aktivity týkající se navrhování a realizace společných koncepčních řešení pro rozvoj, propagace a využívání kulturního a přírodního dědictví a aktivity spojené se vznikem nových přeshraničních produktů cestovního ruchu, případně zaměřené na propojování a rozvoj stávajících produktů. Dále tako projekty, které navazují na historii tradičního průmyslu v regionu (kamenický, textilní, hornický, sklářský apod.). Podporou těchto aktivit plánujeme upevnit povědomí potenciálních návštěvníků o česko-polském pohraničí jako společném turistickém regionu, který je propojen nejen obdobným charakterem území, ale také společnou historií. To přináší potenciál, který umožní další rozvoj cestovního ruchu v území, pomůže přilákat větší počet návštěvníků a prodloužit délku jejich pobytu v území.

Podpora doprovodných aktivit souvisejících s rozvojem cestovního ruchu

Podporovány budou aktivity související s monitoringem návštěvnosti, které budou důležitým zdrojem informací pro další rozhodování ohledně rozvoje cestovního ruchu v jednotlivých částech programového území. Důležité zde budou aktivity související se snahou zmírnit negativní dopady cestovního ruchu nejen pro některá chráněná území, ale také pro místní obyvatele, žijící v turisticky exponovaných lokalitách. Pro rozvoj cestovního ruchu je také důležité podporovat aktivity zaměřené na jazykové a odborné vzdělávání či výměnné stáže pracovníků v celém širokém odvětví cestovního ruchu. Tato opatření pomohou zlepšit kvalitu poskytovaných služeb a tím zvýšit turistickou atraktivitu česko-polského území jako významného turistického regionu.

Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:

- obyvatelé společného regionu,
- návštěvníci regionu,
- samosprávy turisticky významných lokalit,
- podnikatelské subjekty v cestovním ruchu a na něj navázaných odvětvích.

Priorita 3 – Doprava

Specifický cíl: rozvoj udržitelné, inteligentní a intermodální celostátní, regionální a místní mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T a přeshraniční mobility

Cílem podpory v oblasti dopravy bude zvýšit propustnost přeshraničních komunikací a hraničních přechodů. Podpora železniční mobility zlepší přeshraniční propojení městských aglomerací i turistických atraktivit a také umožní přesunout část dopravy ze silnic na železnici. To také přispěje ke snížení dopadů dopravy na životní prostředí a zvýšení kvality života v dotčených lokalitách. S ohledem na definovaný cíl bude program podporovat následující typy aktivit:

Rekonstrukce přeshraničních silničních mostů

Opatření se týká výlučně hraničních silničních mostů. Některé tyto mosty jsou z důvodu sdíleného vlastnictví ve špatném stavu, kdy jejich rekonstrukce není pouze otázkou dostupnosti finančních prostředků ale i dohody obou členských států. Jejich rekonstrukcí se zachová a usnadní přeshraniční mobilita.

Modernizace přeshraničních železničních tratí

Opatření se týká lokálních přeshraničních železničních tratí, mimo koridory TEN-T. Tyto tratě propojují nejen městské aglomerace, ale často také zpřístupňují turistické atraktivity.

Modernizace přeshraničních silničních spojení, včetně mostů (II. a III. třídy na české straně, místních, gminných, powiatových a vojvodských na polské straně)

Podporovány budou pouze takové silniční tahy, které vedou do sousedního státu a jsou skutečně využívány pro přeshraniční mobilitu. Cílem modernizace by mělo být zkapacitnění a zrychlení provozu na těchto silnicích.

Projektová příprava přeshraničních dopravních projektů

Program bude podporovat společnou přípravu budoucích přeshraničních dopravních projektů ve všech oblastech přeshraniční mobility.

Přeshraniční homologace/certifikace železničních souprav

Cílem této aktivity je usnadnit přeshraniční homologaci lokálních vlakových souprav. To je důležité proto, aby vlaky mohly zajíždět do vnitrozemí sousedního státu, než jen do první zahraniční zastávky, kde je nutné vyměnit lokomotivu nebo celou soupravu vlaku. Z prostředků programu příjemce bude moci financovat administrativní náklady, svázané s homologačním řízením u Evropské železniční agentury.

Digitalizace v přeshraniční silniční a železniční dopravě

V rámci této aktivity budou podporována opatření pro lepší informovanost a koordinaci v přeshraniční silniční a železniční dopravě. Jednat by se mělo například o meteohlásky nebo dopravní telematiku. Cílem aktivity je zejména zvýšit bezpečnost a plynulost přeshraniční mobility.
Výše uvedené aktivity přispějí k rozvoji přeshraniční mobility. Rekonstrukce mostů, silnic a železnic umožní zrychlení a zkapacitnění přeshraniční dopravy. Homologace železničních souprav usnadní návaznosti dopravních výkonů a tedy i rychlost spojení. Digitalizace v přeshraniční dopravě umožní její lepší řízení a koordinaci. Projektová příprava je příslibem pro další rozvoj přeshraniční mobility v tomto nebo příštím programovém období.
Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:

- obyvatelé společného regionu,
- návštěvníci regionu,
- podnikatelé v oblasti přepravy zboží / logistiky/osob.

Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel

Specifický cíl: Lepší správa Interreg

Cílem podpory spolupráce institucí a obyvatel česko-polského pohraničí je prohlubování jejich přeshraničních vazeb. Toho dosáhneme prostřednictví reakce na společné výzvy a rozvíjení společných potenciálů. Cílem této spolupráce je také přispívání k sociální a občanské soudržnosti přeshraničního regionu a napomáhání odbourávání předsudků a historicky daných překážek. Předsudky a historicky dané překážky jsou jedním z prvků, které brání úplnému sociálně-kulturnímu propojení regionů a komunit z obou stran hranice. S ohledem na definovaný cíl bude program podporovat následující typy aktivit:

Posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy

Podporujeme aktivity zaměřené na posílení institucionální kapacity orgánů veřejné správy pro přeshraniční spolupráci. Realizace tohoto cíle se uskuteční prostřednictvím síťování institucí, jazykového vzdělávání pracovníků či výměnných stáží pracovníků institucí a jejich příspěvkových organizací. Tyto aktivity přispějí k posílení vztahů pracovníků těchto institucí k partnerským subjektům na druhé straně hranice, ke zlepšení jejich jazykové vybavenosti a zvýšení celkové ochoty k přeshraniční spolupráci.

Zvýšení účinnosti veřejné správy

Podporujeme aktivity směřující k realizaci společných činností institucí a veřejné správy. Aktivity jsou zaměřené na analyzování, příp. odstranění překážek a bariér

přeshraniční spolupráce v určité oblasti, přenos zkušeností a dobré praxe v určité oblasti či řešení konkrétního problému. Za tímto účelem budou subjekty veřejné správy realizovat kromě jiného i aktivity spočívající v přípravě společných studií, koncepcí, výměně informací, dat a znalostí apod. tak, aby napomohly odstranění překážek a bariér v rozvoji území jak na úrovni celého pohraničí, tak také na lokální úrovni.

Budování vzájemné důvěry, zejména podporou akcí mezi lidmi

Podporujeme aktivity zaměřené na rozvoj spolupráce, transfer a rozšiřování znalostí na místní a regionální úrovni, se zapojením obyvatel a místních komunit příhraničního území. Společné společenské a kulturní aktivity přispívají ke zvýšení úrovně vzájemného poznání a porozumění a růstu důvěry mezi příslušníky místních komunit z obou stran hranice. Rovněž významně přispívají k sociální a občanské soudržnosti přeshraničního regionu. Tento typ aktivit bude realizován také prostřednictvím Fondu mikroprojektů.
Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:

- obyvatelé společného regionu,
- orgány státní správy a samosprávy,
- zaměstnanci orgánů státní správy a samosprávy,
- NNO,
- návštěvníci regionu.

Priorita 5 – Podnikání

Specifický cíl: posílení růstu a konkurenceschopnosti malých a středních podniků

Cílem podpory v oblasti posílení růstu a konkurenceschopnosti malých a středních podniků je posílit jejich přeshraniční růst. Podporu budou moci získat na aktivity spočívající v rozšíření podnikatelských aktivit podniků přes hranici. Podporované budou také aktivity, mající za cíl tvořit přeshraniční inovační a výzkumné vazby mezi podniky a zahraničními výzkumnými organizacemi. S ohledem na definovaný cíl bude program podporovat následující typy aktivit:

Přeshraniční služby pro podnikatele s cílem rozšíření aktivit jejich podniků přes hranici

Jedná se o služby podnikatelům, které usnadní rozšíření jejich přeshraničních podnikových aktivit na druhé straně hranice. Především budeme podporovat služby ve formě poradenství, síťování, asistence při vstupu podniku na trh druhé země, např. při certifikaci výrobků.

Přeshraniční služby pro podnikatele s cílem zlepšení přístupu k inovačním a výzkumným/výzkumně-rozvojovým službám

Zde podporujeme služby usnadňující podnikatelům přístup k inovačním a výzkumným/výzkumně-rozvojovým službám na druhé straně hranice. Jde např. o zprostředkování výzkumných služeb pro podniky u výzkumných institucí v druhé zemi. Očekáváme zde využití přeshraničních inovačních voucherů.

Podporovaná opatření v rámci programu budou mít pozitivní vliv nejen na samotné příjemce, ale také na následující subjekty, instituce a skupiny osob:
- střední a malé podniky,
- živnostníci.

8.2 Tematické zaměření Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd v období 2021-2027

Specifickým nástrojem Euroregionu Praděd pro podporu přeshraničních projektů lokálního významu je fond mikroprojektů. Tento nástroj byl zaveden již v rámci předvstupního programu Phare CBC a úspěšně realizován v rámci Iniciativy INTERREG IIIA, Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013 a Programu Interreg V-A Česká republika - Polsko v programovacím období 2014 - 2020.

Hlavním cílem fondu je rozvíjet a podporovat spolupráci mezi komunitami na obou stranách hranice se zaměřením na společné zlepšování přeshraničních kulturních, sociálních a ekonomických vztahů. Fond mikroprojektů aktuálně představuje pružný nástroj pro realizaci menších projektů (mikroprojektů) programu Interreg V-A. Zaměřuje se na podporu neinvestičních i menších investičních projektů. Jelikož podpora z Fondu mikroprojektů musí být jednotlivým projektům přidělována se znalostí lokálních potřeb rozvoje území a vztahů, jsou pro fond vytvořeny zvláštní podmínky umožňující tyto záměry co možná nejlépe naplňovat.

Fond mikroprojektů je, stejně jako v předchozích programových obdobích, spravován euroregiony: Nisa - Nysa, Glacensis – Glacensis, Praděd – Pradziad, Silesia – Silesia, Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński, Beskydy – Beskydy. Euroregiony zajišťují realizaci fondu interně prostřednictvím svých zaměstnanců. Územní vymezení pro Fond mikroprojektů Euroregionu Praděd:

- na české straně: správní území okresů Jeseník (s výjimkou katastru obce Bílá Voda), Bruntál, Olomouc, Přerov, Prostějov;
- na polské straně: Województwo Opolskie – powiaty: brzeski, kędzierzyńsko -kozielski, kluczborski, krapkowicki, namysłowski, nyski, oleski, opolski, prudnicki, strzelecki, miasto Opole.

Princip vedoucího partnera je realizován na úrovni každého fondu a každý fond představuje samostatný zastřešující projekt, který je složen z jednotlivých mikroprojektů. Z hlediska implementační struktury programu tedy euroregion není její součástí, ale vystupuje jako nositel zastřešujícího projektu. Tento projekt je schvalován na základě předložené a zkontrolované projektové žádosti Monitorovacím výborem.

Co se týče jednotlivých mikroprojektů, hodnocení jejich kvality nově pracuje s měřitelnými ukazateli hodnotícími dopad mikroprojektu na danou lokalitu. Těmito ukazateli jsou **počet pravidelných uživatelů výstupů mikroprojektu a počet jednorázových uživatelů výstupů mikroprojektu**. Jejich využití je známo z regionálních operačních programů (ROP), a to především z výpočtů a hodnocení socioekonomických přínosů projektů v rámci CBA (cost-benefit analýza).

V následující tabulce jsou uvedena témata Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd pro další programovací období včetně vazby na příslušnou prioritu Programu česko-polské přeshraniční spolupráce v programovacím období 2021-2027 a s ohledem na Strategii Euroregionu Praděd na období 2021 - 2029.

Tabulka: Témata Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd v období 2021–2027

Téma fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd	**Vazba na prioritu Programu česko -polské spolupráce**	**Vazba na strategickou výzvu Euroregionu Praděd**	**Vazba na strategický cíl strategie Euroregionu Praděd**
Téma 1 - Rozvoj přeshraničních záchranných systémů	Priorita 1 – Životní prostředí a integrovaný záchranný systém	2. Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní a turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů.	2.4 Vytváření podmínek pro integraci euroregionálních záchranných systémů

Téma 2 - Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu	Priorita 2 – Cestovní ruch	2. Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní a turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů. 3. Realizace aktivit pro strukturální změny hospodářství s cílem zvýšení její konkurenceschopnosti a s cílem zachování a rozvoje pracovních míst.	2.1 Zlepšení podmínek pro hospodářskou spolupráci v euroregionu 3.1 Rozvoj infrastruktury, cestovního ruchu a odvětví s vyšší přidanou hodnotou produktů
Téma 3 - Rozvoj přeshraniční dopravní dostupnosti a obslužnosti	Priorita 3 - Doprava	2. Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní a turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů.	2.3 Rozvoj přeshraniční dopravní dostupnosti a obslužnosti

Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel	4. Rozvoj spolupráce mezi českou a polskou stranou euroregionu s cílem zvýšení efektivnosti institucionální přeshraniční spolupráce	4.1 Rozvoj přeshraniční institucionální spolupráce
Téma 5 - Podpora přeshraniční spolupráce malých a středních podniků	Priorita 5 - Podnikání	2. Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní a turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů. 3. Realizace aktivit pro strukturální změny hospodářství s cílem zvýšení její konkurenceschopnosti a s cílem zachování a rozvoje pracovních míst.	2.1 Zlepšení podmínek pro hospodářskou spolupráci v euroregionu 2.2 Zlepšení podmínek pro rozvoj vzdělanosti v euroregionu 3.1 Rozvoj infrastruktury, cestovního ruchu a odvětví s vyšší přidanou hodnotou produktů

Zdroj: Zpracování vlastní

9. Potenciál zavádění formalizovaných forem spolupráce a výměna zkušeností

Z kvalitativního výzkumu spojeného s aktualizací strategie Euroregionu Praděd vyplynulo, že otázka případného vzniku ESÚS (evropská seskupení pro územní spolupráci) v rámci euroregionu je stále živá. ESÚS byla vytvořena s cílem usnadnit přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci mezi členskými státy či jejich regionálními a místními orgány. ESÚS těmto partnerům umožňují realizovat společné projekty, sdílet odborné znalosti a zlepšovat koordinaci územního pláno-

vání. Na evropské úrovni se jedná o již zaběhlý nástroj spolupráce a každým rokem se počet fungujících ESÚS zvyšuje[45]. ESÚS umožňuje vznik seskupení regionálních a místních orgánů z různých členských států Evropské unie, aniž by předtím bylo nutné podepsat mezinárodní dohody a ratifikovat je národními parlamenty. Členské státy však musí dát svůj souhlas s účastí členů ESÚS ze svého území.

Evropský právní rámec je upraven nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1082/2006, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a fungování takovýchto seskupení („nařízení E“). Cílem nařízení je vytvořit evropský právní rámec pro vznik a fungování nástroje pro spolupráci na úrovni Evropské unie, který má právní subjektivitu a může jednat jménem svých členů, zejména regionálních a místních orgánů. Seskupení může sdružovat členy nacházející se na území nejméně dvou členských států Evropské unie a mohou jimi být státy, regionální a místní orgány a veřejnoprávní subjekty.

Na česko-polské hranici existují prozatím dvě uskupení, a to TRITIA s omezenou odpovědností (ESÚS TRITIA s o.o.) a NOVUM, s ručením omezeným (ESUS NOVUM s.r.o.). S těmito ESÚS je vhodné komunikovat o zkušenostech z jejich činnosti a vytvářet tak argumentační základnu pro rozhodnutí, zda zřídit ESÚS na území Euroregionu Praděd či nikoliv.

Další možností pro výměnu zkušeností, podpořenou i výsledky kvalitativního výzkumu, je vzájemně výhodné partnerství s relevantními euroregiony česko-polského příhraničí. Jedná se o Euroregion Glacensis zapojený do ESÚS NOVUM a Euroregion Silesia. Formálně mohou být tato partnerství stvrzena například smlouvami o partnerství bez finančního plnění se zaměřením na řešení priorit Programu česko – polské spolupráce v období 2021 – 2027, tj. životní prostředí a integrovaný záchranný systém, cestovní ruch, doprava, spolupráce institucí a obyvatel a podnikání. Velký význam má také účast polské a české strany Euroregionu Praděd na spolupráci s euroregiony z jiných hranic. Od listopadu 2012 patří polská strana k Federaci euroregionů Polské republiky, jejímž cílem je zastupovat společné zájmy polských sdružení s cílem prohloubit spolupráci při budování dobrých vztahů s komunitami sousedních zemí. Rovněž české euroregionu uzavřely v červenci 2021 Memorandum o vzájemné spolupráci rámci nově vzniklé platformy Asociace euroregionů České republiky. Cílem Asociace je prosazovat společné zájmy v rámci Evropské unie a vyjadřovat se k legislativnímu zakotvení přeshraniční spolupráce na národní i evropské úrovni. Díky nové platformě mohou euroregiony lépe spolupracovat na přípravě přeshraničních dotačních programů na období 2021-2027 a v rámci těchto programů na přípravě fondů malých projektů tak, aby byly evropské peníze, které půjdou v dalších letech do příhraničí, využity na skutečné potřeby těchto regionů a jejich obyvatel.

45 K 3. únoru 2021 bylo v EU zaregistrováno 78 ESÚS. Největší aktivita je zaznamenána na hranicích Maďarska, kde aktuálně funguje 25 uskupení.

10. Strategické projekty Euroregionu Praděd

Strategie Euroregionu Praděd má být v zásadě praktickým dokumentem s jasnými strategickými výzvami, cíli a opatřeními, na základě kterých proběhne její realizace formou konkrétních projektů. Z tohoto důvodu níže představujeme návrhy dlouhodobě udržitelných strategických projektů pro období 2021 - 2029, které přispějí k realizaci strategie euroregionu a mohou mít významný dopad na obě části euroregionu. Cíle strategických projektů reflektují slabé stránky a příležitosti relevantních tematických oblastí SWOT analýzy a potřeby cílových skupin.

Návrhy obsahují název strategického projektu, cíl projektu, potenciální nositele projektu, krátký popis projektu, vazbu na téma Fondu mikroprojektů, vazbu na prioritu Programu česko-polské spolupráce v období 2021 - 2027 a vazbu na operační cíl Strategie Euroregionu Praděd v období 2021 – 2029. Jednotlivé strategické projekty jsou chronologicky seřazeny podle pořadí témat Fondu mikroprojektů a Programu česko-polské přeshraniční spolupráce (viz tabulka níže).

Tabulka: Strategický projekt č. 1

Název projektu	**Vytvoření společného systému spolupráce a komunikace v rámci systému rychlého reagování pro záchranné služby na obou stranách hranice.**
Cíl projektu	Vytvoření funkčního a kompatibilního systému spolupráce a komunikace mezi jednotkami a operačními centry záchranné služby na obou stranách hranice.
Potenciální nositelé projektu	Okresní samospráva a krajské úřady, operační centra velitelství hasičských sborů, policie a celní správy, jednotek vodní záchranné služby a disponentů zdravotnické záchranné služby.

Krátký popis projektu	Základním současným problémem fungování integrovaného záchranného systému je rozdílná legislativa a nedostatek kompatibilních radiotelekomunikačních systémů, což zásadně ztěžuje a prodlužuje procedury provádění společných zásahů. Hlavní aktivitou projektu by bylo vytvoření společného systému spolupráce a komunikace mezi jednotkami záchranných služeb podél hranice a zapojení operačních center jednotlivých záchranných služeb do tohoto systému. Projekt by měl být doplněn o analýzu současného právního prostředí záchranných systému České republiky a Polska a také o sérii školení a seminářů týkajících se rozdílů v postupech provádění zásahů včetně hierarchie rozhodovacích pravomocí v případě provádění společných záchranných aktivit.
Potenciální zdroje spolufinancování	Vojvodská a krajská velitelství, samosprávy po obou stranách hranice
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 1 - Rozvoj přeshraničních záchranných systémů
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 1 - Životní prostředí a integrovaný záchranný systém
Vazba na operační cíl strategie ERP	2.4.1 Rozvoj vybavenosti a spolupráce v rámci záchranných systémů euroregionu

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 2

Název projektu	**Rozvoj česko-polského destinačního managementu Euroregionu Praděd**
Cíl projektu	Rozvíjet systém přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu
Potenciální nositelé projektu	Euroregion Praděd, česká a polská část

Krátký popis projektu	V období 2019 – 2020 byly realizovány první dvě etapy projektu zaměřeného na vznik společného destinačního managementu. V první etapě to bylo především vytvoření institucionálního zázemí destinačního managementu, nastavení pravidel přeshraniční spolupráce a realizace základních marketingových aktivit pod značkou „Rodinné Jeseníky" (výroba a tisk průvodců, e-marketing). Ve druhé etapě již vznikly společné oblastní produkty vycházející z „know how" české části euroregionu (slevový systém euroregionu, cyklotrasy „E-bike friendly", hra pro návštěvníky s turistickými známkami, zážitkový žeton Praděd). Strategický projekt by tedy navázal na předešlé dvě etapy a dále rozvíjel společné institucionální zázemí destinačního managementu, koordinaci procesů, kooperace mezi relevantními partnery, komunikaci v síti partnerů a společnou produktovou nabídku. Součástí projektu by bylo také vzdělávání v cestovním ruchu ve spolupráci s partnerskými VŠ (kvalita služeb, inovace s ohledem na nové trendy atd.) a přenos zkušeností z české části euroregionu.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská část
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 2 – Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 2 – Cestovní ruch
Vazba na operační cíl strategie ERP	2.1.1 Rozvoj Česko-polského destinačního managementu 3.1.2 Rozvoj a propagace společné nabídky cestovního ruchu v rámci Česko-polského destinačního managementu

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 3

Název projektu	**Analýza přeshraničního potenciálu rozvoje sítě veřejné dopravy v Euroregionu Praděd**
Cíl projektu	Identifikace možností zavedení pravidelných integrovaných přeshraničních spojení v rámci veřejné dopravy jako jednoho ze stimulů vzniku přeshraničního funkčního regionu
Potenciální nositelé projektu	Okresní úřady (polská část), krajské úřady, místní samosprávy a jejich příspěvkové organizace, regionální úřady, státní i soukromé dopravní podniky, místní sdružení podnikatelů, instituce působící v oblasti podnikání a trhu práce
Krátký popis projektu	Neexistence přeshraničních spojů veřejné dopravy komplikuje pohyb osob po území Euroregionu Praděd. Čas jízdy veřejnou dopravou do partnerských měst a obcí na druhé straně hranice je příliš dlouhý nebo spojení neexistuje, ačkoli vzdálenost často nepřekračuje 20-30 km. Hlavní aktivitou projektu by mělo být provedení analýzy týkající se existujícího potenciálu vytvoření přeshraničních spojení veřejné dopravy na území euroregionu na základě existující dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti a také provedení analýzy související legislativy České republiky a Polska. Součástí analýzy by bylo zjištění profilu jednotlivých cílových skupin (např. pěší turisté a cykloturisté, zaměstnanci dojíždějící do práce, školáci na školní výletu atd.), prozkoumání stavu současné infrastruktury a rozšíření jejího využití (např. nové železniční zastávky Pokrzywna, Glucholazy), identifikace možností přeshraničních spojení včetně koordinace s oblastními jízními řády na obou stranách hranice. Součástí doporučení vyplývajících z dané analýzy by byl seznam možných přeshraničních spojů, jejich ekonomické a sociální zdůvodnění, popis možného synergického efektu (např. zvýšení počtu turistů, snížení nezaměstnanosti) a možnosti dotování sice nevýnosných, ale potřebných spojů.

Potenciální zdroje spolufinancování	Okresní úřady (polská část), krajské úřady, místní samosprávy a jejich příspěvkové organizace, regionální úřady, státní i soukromé dopravní podniky, místní sdružení podnikatelů, instituce působící v oblasti podnikání a trhu práce
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 3 - Rozvoj přeshraniční dopravní dostupnosti a obslužnosti
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 3 – Doprava
Vazba na operační cíl strategie ERP	2.3.1 Rozvoj přeshraničních dopravních systémů

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 4

Název projektu	**Rozšíření území Euroregionu Praděd**
Cíl projektu	Získávání nových členských měst a obcí na české a polské straně euroregionu
Potenciální nositelé projektu	Euroregion Praděd, česká a polská část
Krátký popis projektu	Euroregion Praděd má velký potenciál svého rozvoje. Na území euroregionu však existuje minimálně 30 měst a obcí, u kterých existuje reálná možnost, že se mohou stát novými členy. V rámci projektu bude zpracována podrobná analýza s cílem rozšíření členské základny o nové členy. Navíc bude uskutečněna série setkání, za účelem navázání partnerství včetně školení zainteresovaných zástupců měst a obcí o výhodách členství. Setkání představitelů měst a obcí mohou být v případě potřeby tlumočena. Částí projektu bude rovněž propagační kampaň, v rámci které budou potenciálním členům euroregionu představeny výhody vyplývající z členství v euroregionu.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská část
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel

Vazba na operační cíl strategie ERP	4.1.4 Vytvoření systému akvizic ve vztahu k potenciálním členům a partnerům Euroregionu Praděd

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 5

Název projektu	**Aktivizace organizací občanské společnosti v Euroregionu Praděd**
Cíl projektu	Zvýšení účasti NNO na předkládání projektů v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd
Potenciální nositelé projektu	Euroregion Praděd, česká a polská část
Krátký popis projektu	V rámci projektu by došlo k realizaci řady workshopů a školení pro NNO týkající se možností podávání projektových žádostí v rámci Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd. Součástí projektu by bylo i vytvoření systému spolufinancování a předfinancování realizace projektů ve spolupráci s veřejným sektorem. Částí projektu by byla také burza přeshraničního partnerství NNO a identifikace jiných forem aktivního vyhledávání partnerů.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská část, samosprávy po obou stranách hranice
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel
Vazba na operační cíl strategie ERP	4.1.4 Vytvoření systému akvizic ve vztahu k potenciálním členům a partnerům Euroregionu Praděd

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 6

Název projektu	**Aktivizace vysokých škol a vědeckých institucí s cílem realizace česko-polských výzkumě-rozvojových projektů**
Cíl projektu	Zvýšení počtu česko-polských výzkumně-rozvojových projektů v Euroregionu Praděd

Potenciální nositelé projektu	Vysoké školy a výzkumně-rozvojové jednotky z obou stran hranice, jednotky územní samosprávy, instituce z prostředí podnikání
Krátký popis projektu	Jednou z oblastí, která představuje specifickou oblast zájmu institucí fungujících na evropské úrovni je spolupráce v oblasti výzkumně-rozvojových projektů. V současné době jsou projekty tohoto typu na území Euroregionu Praděd výjimkou. Tento projekt by spočíval v zorganizování série setkání s účastí potenciálních realizátorů přeshraničních projektů z obou stran hranice.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská část, samosprávy po obou stranách hranice, partnerské vysoké školy
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel
Vazba na operační cíl strategie ERP	2.2.1 Přenos know how v rámci aplikovaného výzkumu (ve spolupráci s partnerskými vysokými školami)

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 7

Název projektu	**Partnerství s evropskými organizacemi přeshraniční spolupráce**
Cíl projektu	Výměna know-how s úspěšnými evropskými organizacemi z oblasti přeshraniční spolupráce
Potenciální nositelé projektu	Euroregion Praděd, česká a polská část, samosprávy po obou stranách hranice
Krátký popis projektu	Projekt by spočíval v navázání spolupráce s úspěšnými organizacemi (např. euroregiony, ESÚS) s ohledem na výměnu know how týkající se přeshraniční integrace (ideálně Západní či Střední Evropa). V rámci projektu by byly organizovány studijní návštěvy, stáže a školení.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská část, samosprávy po obou stranách hranice
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy

Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel
Vazba na operační cíl strategie ERP	4.1.2 Přenos zkušeností a dobré praxe z dobře fungujících euroregionů a ESÚS v Evropské unii 4.1.3 Rozvoj institucionální spolupráce se sousedními euroregiony (Glacensis, Silesia), stejně jako s ostatními euroregiony České republiky na základě platformy Asociace euroregionů České republiky a v rámci Federace euroregionů v Polsku.

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 8

Název projektu	**Vytvoření platformy pro výměnu informací o odborných specializacích a přeshraničního centra pro certifikaci**
Cíl projektu	Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků a zvýšení možností pro zaměstnání na přeshraničním trhu práce
Potenciální nositelé projektu	Úřady práce na obou stranách hranice, samospráva, instituce z prostředí podnikání, sdružení zaměstnavatelů, lokální instituce podporující zaměstnanost

Krátký popis projektu	Jednou ze slabých stránek současného trhu práce jsou bariéry spojené s udělováním a uznáváním odborných specializací (např. svářeč, obsluha obráběcích strojů, atd.) potřebných pro vykonávání jednotlivých povolání v obou zemích. Pro zvýšení možností pro zaměstnání na přeshraničním trhu práce by byla vytvořena platforma pro výměnu informací o kompetencích, specializacích a omezeních vykonávání jednotlivých povolání a zároveň by byl vytvořen systém poskytování informací o možnostech uznávání certifikátů a specializací získaných na území druhé země zahrnující např. postupy, dvojjazyčné formuláře, kontaktní údaje center poskytujících kurzy a zkoušky atd.. Při realizaci projektu by byly využity zkušenosti a kontakty databáze EURES. Přidanou hodnotou projektu by mohl být seznam doporučení a zjednodušení v zákonodárství obou států, která by podporovala maximální mobilitu na společném trhu práce. Navíc by byly v rámci projektu realizovány vzdělávací aktivity s cílem zavedení českého a polského jazyka do odborných škol a organizací pro celoživotní vzdělávání.
Potenciální zdroje spolufinancování	Úřady práce na obou stranách hranice, samospráva, instituce z prostředí podnikání, sdružení zaměstnavatelů, lokální instituce podporující zaměstnanost
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 5 - Podpora přeshraniční spolupráce malých a středních podniků
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 5 – Podnikání
Vazba na operační cíl strategie ERP	2.1 Zlepšení podmínek pro hospodářskou spolupráci v euroregionu 2.2 Zlepšení podmínek pro rozvoj vzdělanosti v euroregionu

Zdroj: Zpracování vlastní

Tabulka: Strategický projekt č. 9

Název projektu	**Vytvoření společného systému spolupráce v oblasti jazykových školení a výměnných stáží.**
Cíl projektu	Odstranění jazykových bariér v jednotlivých tematických oblastech a cílových skupinách.
Potenciální nositelé projektu	Euroregion Praděd, česká a polská strana, místní samosprávy na obou stranách hranice, různé typy institucí, školy a univerzity, instituce působící v oblasti obchodu a trhu práce atd.
Krátký popis projektu	Vzhledem k tomu, že lidé, kteří se zapojili do dotazníkového šetření prováděného v rámci prací na této strategii, uvedli jazykovou bariéru jako jednu z hlavních obtíží při rozvoji přeshraniční spolupráce, mimo jiné v oblasti cestovního ruchu, vzdělávání, trhu práce, spolupráce orgánů veřejné správy, záchranných služeb a nevládních organizací a také při využívání programu Interreg, je logickou potřebou připravit projekt, který tuto bariéru odstraní. V letech 2018–2019 realizoval Euroregion Praděd projekt „Síla tisíce slov“ zaměřený na vytvoření systému komunikativního učení českého a polského jazyka pro lidi působící v oblasti polsko-české spolupráce. Bylo by vhodné připravit další strategické projekty zaměřené na odstraňování jazykových bariér v jednotlivých tematických oblastech a cílových skupinách. Je zapotřebí systémový přístup k problému, vývoj řešení pro jednotlivé cílové skupiny, např. žáky, studenty, záchranné služby, veřejnou správu, nevládní organizace, podnikatele. Pro přeshraniční rozvoj je nesmírně důležité komplexně podporovat činnosti zaměřené na jazykové vzdělávání a výměnné stáže. Uvažovat lze také o využití digitálních nástrojů, možnostech on-line studia jazyků a také o řešeních, která byla v poslední době často používána v důsledku pandemie.
Potenciální zdroje spolufinancování	Euroregion Praděd, česká a polská strana
Vazba na téma Fondu mikroprojektů	Téma 4 - Podpora spolupráce obyvatel euroregionu a institucí veřejné správy
Vazba na prioritu Programu česko-polské **spolupráce**	Priorita 4 – Spolupráce institucí a obyvatel

Vazba na operační cíl strategie ERP	2.1 Zlepšení podmínek pro hospodářskou spolupráci v euroregionu 2.2 Zlepšení podmínek pro rozvoj vzdělanosti v euroregionu 4.1 Rozvoj přeshraniční institucionální spolupráce

Zdroj: Zpracování vlastní

11. Evaluace implementace strategie Euroregionu Praděd v období 2014 – 2020

Evaluace (hodnocení) implementace strategie Euroregionu Praděd v období 2014 – 2020 relevantními zainteresovanými partnery euroregionu (stávající a potenciální žadatelé o dotace z Fondu mikroprojektů, zástupci euroregionu, stakeholdeři apod.) je především pomocným nástrojem k vytvoření reálného pohledu na fungování Fondu mikroprojektů jako klíčového nástroje pro realizaci strategie euroregionu. Díky této evaluaci je možné popsat problémy, které souvisí s implementací strategie a s fungováním fondu a zapracovat řešení problémů do aktualizované strategie.

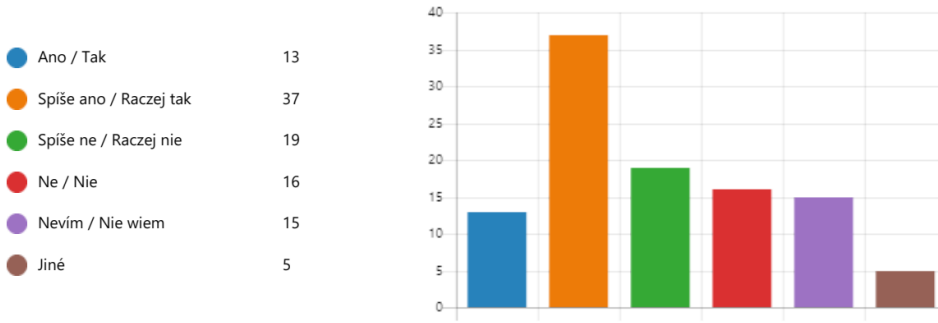
Východiska pro zpracování evaluace implementace strategie:

- Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd 2014 – 2020
- Dotazníkové šetření zaměřené na potenciální žadatele o podporu z Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd
- Polostrukturované rozhovory (interview) se zástupci významných institucí působících v Euroregionu Praděd
- Analýza společenské a hospodářské situace na území Euroregionu Praděd z roku 2019

11.1 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření je jednou z metod kvalitativního výzkumu. V současných podmínkách (pandemie COVID-19) se tato metoda jevila jako efektivní zejména z pohledu časové náročnosti. Zpracovatelem aktualizace vybraných kapitol strategie byl vytvořen elektronický dotazník vycházející ze strategických výzev, strategických cílů a operačních cílů Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd 2014 – 2020. Oslovení respondenti odpovídali na otázky, které se týkaly zejména plnění strategických cílů, popř. operačních cílů této strategie. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 105 respondentů, z toho 35 českých (33%) a 70 polských (67%), což zhruba odpovídá velikostem a počtu obyvatel české a polské části Euroregionu Praděd. Většina respondentů (93%) byla v produktivním věku od 20 do 59 let. Největší podíl na celkovém počtu respondentů měla skupina ve věku 40 až 59 let (70%).

Otázka: Myslíte si, že v období 2014 - 2020 došlo ke zjednodušení pravidel fungování Fondu mikroprojektů?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově se respondenti mírně přiklonili k pozitivní odpovědi (48%) oproti negativní odpovědi (33%), nicméně, poměrově existují zřetelné rozdíly mezi českými a polskými respondenty. 12 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 17 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“, a 6 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“. 38 polských respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 18 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 14 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

Otázka: Uvažujete o finanční podpoře Vašich záměrů z Fondu mikroprojektů v období 2021-2029?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (90%), ale opět je patrný rozdíl mezi českými a polskými respondenty. 25 českých respondentů odpovědělo „Ano“, 4 odpověděli „Ne“ a 6 odpovědělo „Nevím“. Oproti tomu 69 polských respondentů odpovědělo „Ano“ a pouze 1 odpověděl „Nevím“.

Otázka: Uvažujete o finanční podpoře Vašich záměrů i z jiných zdrojů než z Fondu mikroprojektů?

Ano / Tak	86
Ne / Nie	4
Nevím / Nie wiem	13
Jiné	2

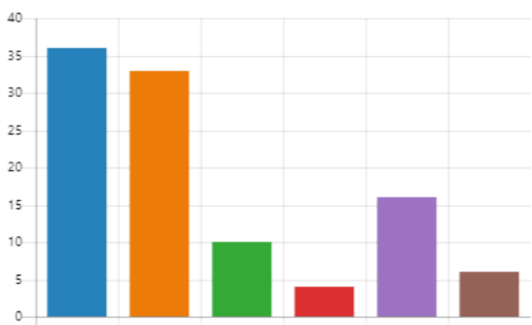

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (82%), přičemž rozdíl mezi českými a polskými respondenty není patrný. 30 českých respondentů odpovědělo „Ano“, 2 odpověděli „Ne“ a 3 odpověděli „Nevím“ nebo „Jiné“. 56 polských respondentů odpovědělo „Ano“, 2 odpověděli „Ne“ a 12 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

Otázka: Uvítal/a byste vytvoření společné česko-polské řídící struktury v Euroregionu Praděd (ESÚS)?

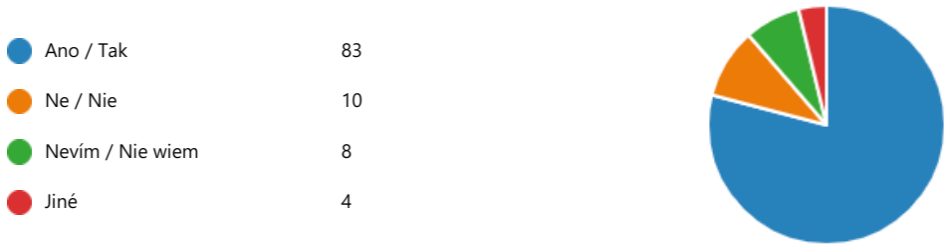
Ano / Tak	36
Spíše ano / Raczej tak	33
Spíše ne / Raczej nie	10
Ne / Nie	4
Nevím / Nie wiem	16
Jiné	6

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (66%) oproti záporné odpovědi (13%), ale poměrově je patrný rozdíl mezi českými a polskými respondenty. 19 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 8 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 8 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“. 50 polských respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ 6 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 14 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

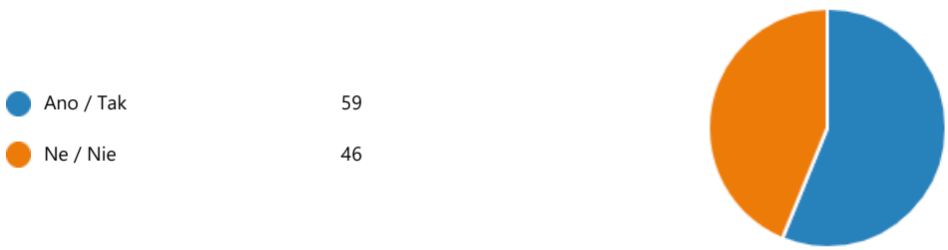
Otázka: Myslíte si, že by měly být členské obce Euroregionu Praděd zvýhodňovány oproti těm obcím, které leží v území Euroregionu Praděd, ale nejsou členy?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (79%) a poměrově je rozdíl mezi českými a polskými respondenty spíše zanedbatelný. 26 českých respondentů odpovědělo „Ano“, 3 odpověděli „Ne“ a 6 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“. 57 polských respondentů odpovědělo „Ano“, 7 odpovědělo „Ne“ a 6 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

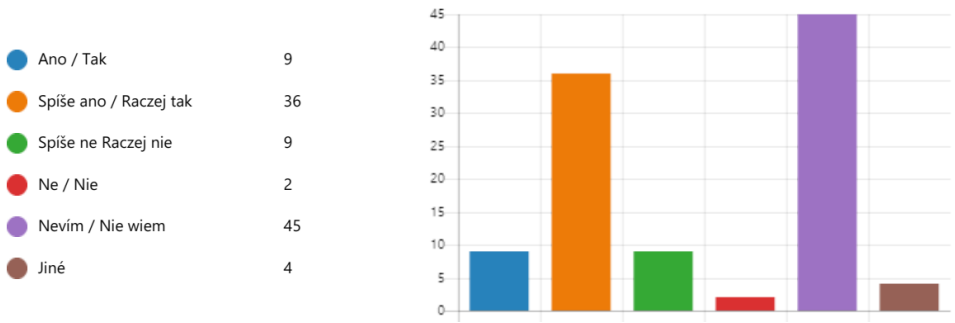
Otázka: Slyšel/a jste někdy o turistické značce Rodinné Jeseníky?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (56%) oproti záporné odpovědi (44%). Rozdíl mezi českými a polskými respondenty byl ovšem patrný. 26 českých respondentů odpovědělo „Ano“ a 9 odpovědělo „Ne“. 33 polských respondentů odpovědělo „Ano“ a 37 odpovědělo „Ne“.

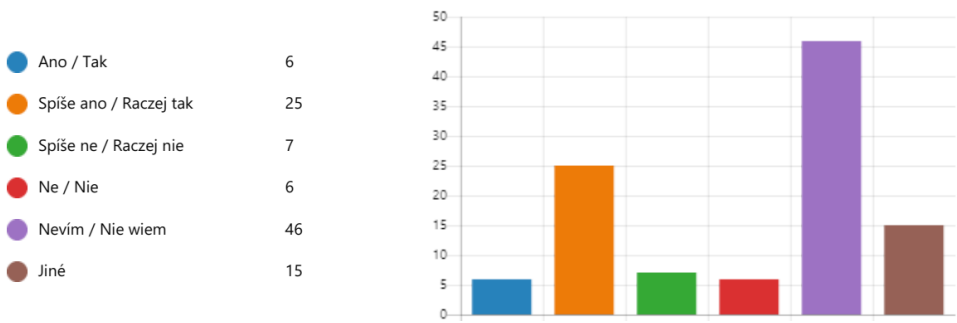
Otázka: Myslíte si, že byly odstraněny bariéry na českém trhu práce pro Poláky?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinově „Nevím“ nebo „Jiné“ (47%) a dále kladně (43%). Ale opět je patrný rozdíl mezi českými a polskými respondenty. 19 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 9 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 7 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“. 42 polských respondentů odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“, 26 odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ a 2 odpověděli „Ne“ nebo „Spíše ne“.

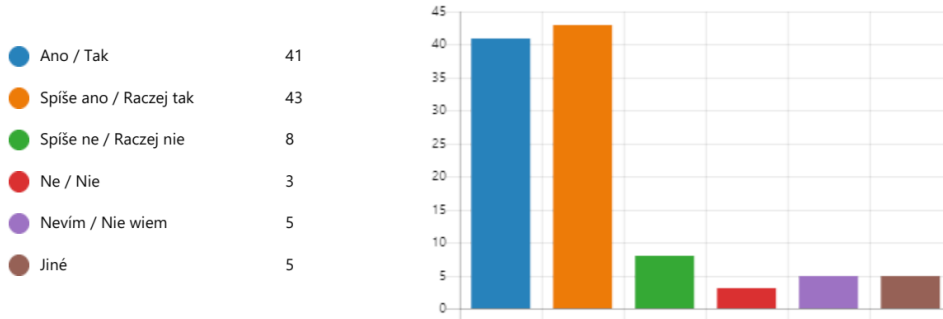
Otázka: Myslíte si, že byly odstraněny bariéry na polském trhu práce pro Čechy?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou „Nevím“ nebo „Jiné“ (58%) a poměrově byl rozdíl mezi českými a polskými respondenty spíše zanedbatelný. Kladně odpovědělo 30% a záporně 12%. 18 českých respondentů odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“, 9 odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ a 8 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“. 43 polských respondentů odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“, 22 odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ a 5 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“.

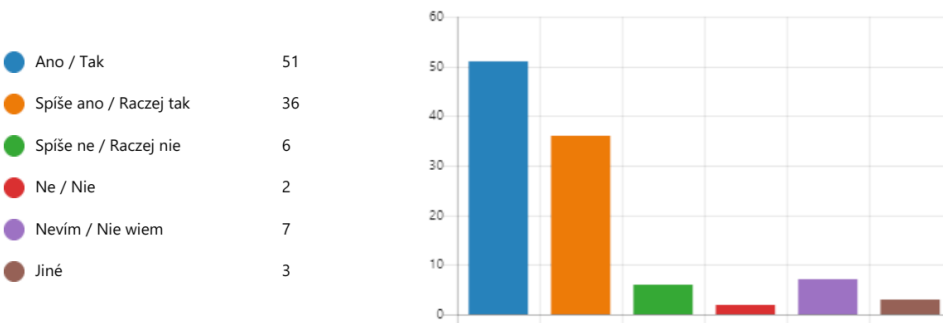
Otázka: Uvítal/a byste podporu společných česko-polských vědecko-výzkumných projektů zaměřených na rozvoj hospodářství v Euroregionu Praděd?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (80%) oproti záporné odpovědi (10%), a poměrově byl patrný rozdíl mezi českými a polskými respondenty. 24 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 5 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 6 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“. Oproti tomu 60 polských respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 6 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 4 odpověděli „Nevím“ nebo „Jiné“.

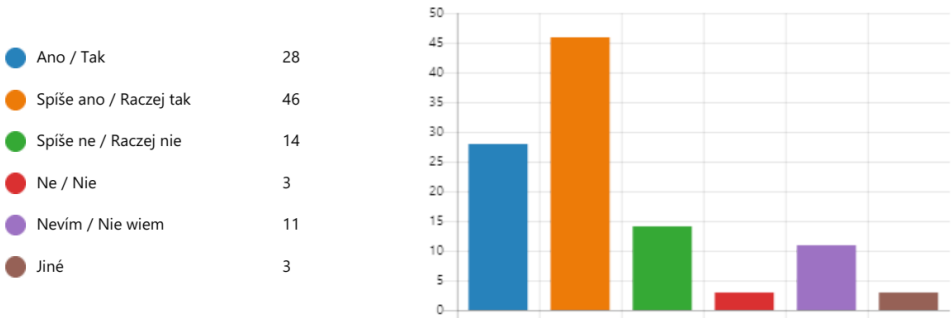
Otázka: Myslíte si, že může být přínosná spolupráce Euroregionu Praděd se sousedními euroregiony (Glacensis, Silesia) z hlediska hospodářství?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (83%) oproti záporné odpovědi (8%) a rozdíly mezi českými a polskými respondenty nebyly v podstatě patrné. 28 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 4 odpověděli „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 3 odpověděli „Nevím“ nebo „Jiné“. 59 polských respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ 4 odpověděli „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 7 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

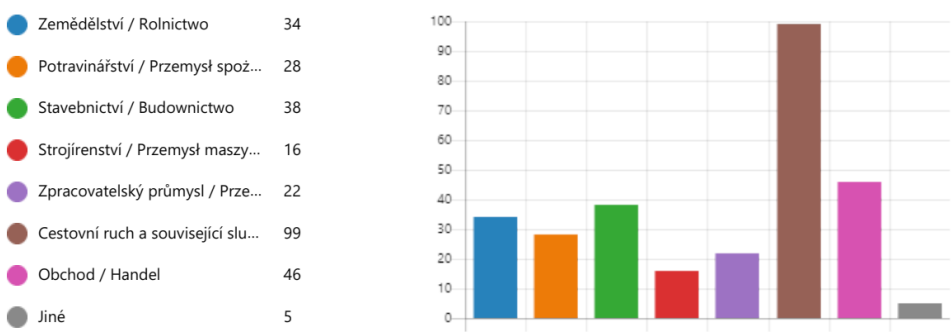
Otázka: Myslíte si, že je žádoucí větší zapojení neziskových organizací do rozvoje česko-polské spolupráce v Euroregionu Praděd?

Zdroj: Zpracování vlastní

Celkově respondenti odpověděli většinou kladně (70%) oproti záporné odpovědi (16%) a rozdíly mezi českými a polskými respondenty byly poměrově patrné. 20 českých respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“, 12 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 3 odpověděli „Nevím“ nebo „Jiné“. Oproti tomu 54 polských respondentů odpovědělo „Ano“ nebo „Spíše ano“ 5 odpovědělo „Ne“ nebo „Spíše ne“ a 11 odpovědělo „Nevím“ nebo „Jiné“.

Otázka: Zaškrtněte jedno nebo více odvětví, která vidíte jako klíčová pro zaměstnanost v Euroregionu Praděd.

Zdroj: Zpracování vlastní

Z grafu vyplývá, že nejvíce respondentů zaškrtlo možnost „Cestovní ruch a související služby“ (34%), následovala odvětví: „Obchod“ (16%), „Stavebnictví“ (13%), „Zemědělství“ (12%), „Potravinářství“ (10%), „Zpracovatelský průmysl“ (8%), „Strojírenství“ (6%) a „Jiné“ (1%). U českých respondentů je na pomyslném žebříčku na prvním místě „Cestovní ruch a související služby“, následuje „Zemědělství“ a „Strojírenství“. U polských respondentů je na prvním místě „Cestovní ruch a související služby“, následuje „Stavebnictví“ a „Zpracovatelský průmysl“. Specifická situace je u odvětví „Obchod“, které není v preferencích v první trojici vybra-

ných odvětví u českých i polských respondentů, ale celkově se drží na třetí pozici. Každopádně jsou patrné určité rozdíly v preferencích mezi českými a polskými respondenty, kteří jsou potenciálními žadateli o dotace z FMP a mohou tedy svými aktivitami podporovat rozvoj uvedených odvětví.

11.2. Výsledky polostrukturovaných rozhovorů

Polostrukturovaný rozhovor (interview) je verbální dialog dvou osob. Vyznačuje se tím, že jeho autor má připravený návod, neboli kostru témat a otázek, které chce během rozhovoru probrat. Tazatel má možnost se během rozhovoru odklonit od připravených okruhů a v reakci na odpověď zpovídaného se zabývat tím, co v dané chvíli považuje za důležité. Je proto nutné, aby tazatel měl široké znalosti k danému tématu a byl dobře připraven.

Rozhovory byly provedeny v průběhu listopadu 2020 v rámci časových možností respondentů i tazatele. Otázky se týkaly především míry plnění strategických výzev uvedených ve Strategii rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd 2014 – 2020 z pohledu respondentů. Respondenty byli zástupci významných institucí působících v Euroregionu Praděd, tj. Milan Rác, předseda české části Euroregionu Praděd, Radosław Roszkowski, předseda polské části Euroregionu Praděd, Alena Šmigurová, ředitelka české části Euroregionu Praděd a Dagmar Ponechalová, ředitelka CZECH-POL TRADE, manažerka sdružení a členka představenstva Česko-polské obchodní komory. Výsledky dotazování jsou souhrnně popsány v následující tabulce a doplněny o názory respondentů k plnění strategických a operačních cílů.

Otázka	**Milan Rác**	**Radosław Roszkowski**	**Alena Šmigurová**	**Dagmar Ponechalová**
Do jaké míry se podle Vás podařilo v období 2014 - 2020 naplnit strategickou výzvu s názvem „Zúžení spolupráce mezi českou a polskou stranou Euroregionu s cílem zvýšení efektivnosti institucionální přeshraniční spolupráce”?	60 – 79%	20 – 39%	60 – 79%	20 – 39%

Do jaké míry se podle Vás podařilo v období 2014 - 2020 naplnit strategickou výzvu s názvem „Vytvoření a rozvoj formálních a neformálních struktur přeshraničního funkčního regionu pro rozvoj trhu práce, systému vzdělávání, rozvoj dopravní turistické infrastruktury a lepší integraci záchranných systémů”?	60 – 79%	20 – 39%	60 – 79%	40 – 59%
Do jaké míry se podle Vás podařilo v období 2014 - 2020 naplnit strategickou výzvu s názvem „Realizace efektivních aktivit pro změnu negativních migračních trendů a demografických změn a území ER Praděd”?	40 – 59%	0 – 19%	40 – 59%	0 – 19%
Do jaké míry se podle Vás podařilo v období 2014 - 2020 naplnit strategickou výzvu s názvem „Realizace aktivit pro strukturální změny hospodářství s cílem zvýšení její konkurenceschopnosti a s cílem zachování a rozvoje pracovních míst”?	20 – 39%	20 – 39%	40 – 59%	0 – 19%

Zdroj: Zpracování vlastní

Pan Milan Rác je toho názoru, že ke zjednodušení pravidel fungování Fondu mikroprojektů nedošlo, spolupráci se sousedními euroregiony vidí jako přínosnou, z hlediska absorpční kapacity podle něj chybí kvalitní projekty na české straně a spolky, neziskové organizace nepředkládají projektové žádosti z důvodu složitosti administrace projektu a způsobu financování ex post. V příštím období by žadatelé jistě přivítali zvýšení limitu na investice. Z hlediska polského trhu práce vidí problém ve mzdách, které jsou v některých odvětvích nižší než v České republice. Ces-

tovní ruch je podle něj významné odvětví a bylo by dobré se zabývat vytvářením podmínek i pro další perspektivní odvětví. Trend vylidňování euroregionu pokračuje, i když podmínky pro bydlení jsou dobré. V rámci euroregionu je nutné dále řešit zkvalitnění přeshraniční dopravní infrastruktury. „Vlajkové projekty" by podle něj měly být zaměřeny na cestovní ruch (např. cyklostezky a další infrastruktura podporující rozvoj cestovního ruchu v euroregionu), dále na integrovaný záchranný systém, silniční infrastrukturu a výzkum ve spolupráci s vysokými školami (např. ovzduší, cestovní ruch, kultura, historie apod.). Za největší bariéry využití Fondu mikroprojektů považuje komplikované procedury spojené s realizací a vyúčtováním projektu a chybějící systém záloh na realizaci projektu. Jako klíčové pro rozvoj Euroregionu Praděd považuje tato témata: kultura, kulturní a historické dědictví, sport, výměna a setkání školní mládeže, společné turistické produkty (v tom také malá turistická infrastruktura), vzdělávání, životní prostředí, aktivity integrovaného záchranného systému, integrační setkávání obyvatelstva, silniční infrastruktura a lokální veřejná doprava. Potenciál spolupráce s partnerskými institucemi z druhé strany hranice vidí ve zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií, podpoře udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, podpoře zaměstnanosti a mobility pracovních sil a investicích do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení.

Pan Radosław Roszkowski vidí velké mezery v česko-polské spolupráci, co se týče společných projektů. O prohlubování spolupráce se v tomto ohledu nedá mluvit. Jediným dobrým příkladem je společný projekt Česko-polského destinačního managementu, který má konkrétní výstupy (systém spolupráce, produkty, propagace apod.). Informační systém Fondu mikroprojektů je komplikovaný, řadu dokumentů považuje za zbytečné a podle jeho názoru by stačila třetina velikosti současné projektové žádosti pro výběr projektů. Financování až po ukončení realizace projektu je velkým problémem pro malé obce a neziskové organizace. Také mu není známo, že by členové a partneři Euroregionu Praděd využili možností programů Interreg B či Interreg C. Rovněž se nepodařilo navázat partnerství s některým z úspěšných euroregionů Evropské unie a sdílet s ním zkušenosti a know how. Pan Roszkowski pozitivně ocenil růst počtu členů v polské části euroregionu. Existuje výrazná snaha zjistit možnosti a přínosy vzniku ESÚS v rámci Euroregionu Praděd (návštěvy ESÚS Tatry a Novum). Problémem je stagnace aktivit mezivládní česko-polské komise. Problémy s hledáním partnerů na české straně jsou velmi pravděpodobně způsobeny výrazně menším zalidněním české části euroregionu. Proto je vhodné hledat partnery i v jiných okresech než Bruntál a Jeseník (např. Šternberk v okrese Olomouc). Pan Roszkowski je toho názoru, že původní strategie zřetelně nepopisuje to, co je potřeba udělat a některé výstupy nereflektují realitu. V tom cítí i osobní odpovědnost. Pro budoucí období je nutné vytvořit velmi praktický dokument, který bude obsahovat poctivou reflexi a konkrétní kroky vedoucí k naplnění strategických cílů. S aktualizovanou strategií je nutné pracovat systematicky a není možné improvizovat. Za největší bariéry využití Fondu mikroprojektů považuje kulturní bariéry (metalita obou národů je do značné míry rozdílná), bariéry spojené s chybějící infrastrukturou, bariéry vyplývající z rozdílů právních

systémů obou zemí, komplikované procedury spojené s realizací a vyúčtováním projektu, chybějící systém záloh na realizaci projektu a finanční možnosti. Jako klíčové pro rozvoj Euroregionu Praděd považuje tato témata: kultura, kulturní a historické dědictví, sport, výměna a setkání školní mládeže, společné turistické produkty (v tom také malá turistická infrastruktura), institucionální spolupráce, vzdělávání, životní prostředí, aktivity integrovaného záchranného systému, silniční infrastruktura a lokální veřejná doprava, aktivity podporující podnikatelské prostředí. Potenciál spolupráce s partnerskými institucemi z druhé strany hranice vidí v posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a rybářství, podpoře přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik, ochraně životního prostředí a podpoře účinného využívání zdrojů, podpoře udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, podpoře zaměstnanosti a mobility pracovních sil, podpoře sociálního začleňování a boji proti chudobě a investicích do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení.

Paní Alena Šmigurová ze své pozice vnímá některé strategické cíle za naplněné, v uplynulém období z hlediska absorpční kapacity byla snaha sekretariátu angažovat více žadatelů, což se podařilo. Ke zjednodušení systému Fondu mikroprojektů ovšem nedošlo, systém včetně software není uživatelsky příliš přívětivý, což do určité míry také ovlivňuje zájem potenciálních žadatelů. Co se týče ESÚS, byly zmapovány možnosti jeho vytvoření v rámci Euroregionu Praděd (návštěva ESÚS Tatry a Novum). V současné době se jeví tato platforma spolupráce v Euroregionu Praděd jako neaktuální a nesměřuje k více možnostem a usnadnění spolupráce na obou stranách hranice. Paní Šmigurová ovšem nevylučuje do budoucna změnu pohledu vytvoření ESÚS, a to zejména v případě finanční podpory založení a fungování takovéto organizace (nutné náklady na pracovníky, administrativu apod.). Z hlediska přeshraničního integrovaného záchranného systému mají největší potenciál společných projektů hasiči, ostatní složky IZS se zatím v rámci Fondu mikroprojektů téměř neangažují. Společná turistická značka je v jednání, zatím není rozhodnuto a vše je otevřené. Každopádně podpora odvětví cestovního ruchu by v dalším období měla pokračovat, tj. rozšiřování již vytvořené sítě spolupracujících aktérů (správci atraktivit, poskytovatelé služeb, informační centra apod.). Část uplynulého období se vyznačovala pozitivními trendy v hospodářství spojenými s ekonomickým růstem a některé obory se dokonce potýkaly s nedostatkem zaměstnanců. Zde se projevily výhody otevřeného trhu práce a zejména české firmy zaměstnávaly polské pracovníky. Ovšem po zavření hranice v roce 2020 z důvodu Pandemie COVID-19 se z této velké výhody stala velká nevýhoda. Paní Šmigurová vidí velký potenciál spolupráce s partnerskými vysokými školami (aplikovaný výzkum, studentské praxe, diplomové či bakalářské práce apod.). Za největší bariéry využití Fondu mikroprojektů považuje bariéry vyplývající z rozdílů právních systémů obou zemí, lokální socioekonomické podmínky, komplikované procedury spojené s realizací a vyúčtováním projektu, chybějící systém záloh na realizaci projektu a finanční možnosti. Jako klíčové pro rozvoj Euroregionu Praděd považuje tato témata: kultura, kulturní a historické dědictví, sport, výměna a setkání školní

mládeže, společné turistické produkty (v tom také malá turistická infrastruktura), institucionální spolupráce, aktivity vedoucí ke zlepšení situace na trhu práce, vzdělávání, životní prostředí, aktivity integrovaného záchranného systému, integrační setkávání obyvatelstva, silniční infrastruktura a lokální veřejná doprava, aktivity podporující podnikatelské prostředí. Potenciál spolupráce s partnerskými institucemi z druhé strany hranice vidí v posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií, ochraně životního prostředí a podpoře účinného využívání zdrojů, podpoře udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, investicích do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení a posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.

Paní Dagmar Ponechalová je dlouholetou členkou představenstva Česko-polské obchodní komory se sídlem v Ostravě a současně i členem Česko-polského fóra při Ministerstvu zahraničních věcí ČR, které přiděluje finanční prostředky na různé měkké česko-polské přeshraniční projekty. V posledních letech se administrativa projektových žádostí zkomplikovala tak, že se o dotace hlásí přibližně třetina žadatelů ve srovnání s minulými roky. Pro neziskové organizace je to velmi složité. Paní Ponechalová úzce spolupracuje také se zástupci ESÚS Tritia, což je příležitost k přenosu zkušeností do Euroregionu Praděd. V rámci Euroregionu Praděd se p. Ponechalová pod obchodní značkou své firmy CZECH-POL TRADE angažuje v realizaci řady těchto projektů, mj. také vzdělávacích, vč. školních výměn či setkávání, což potvrzuje plnění příslušné výzvy strategie euroregionu. Rovněž konkrétní investiční příležitosti (např. průmyslová zóna Za podjezdem, hotel Slovan Jeseník) paní Ponechalová propaguje v Polsku, ale nejedná se o nic systémového, tedy o součást systému podporovaného Euroregionem Praděd. Systematická přeshraniční spolupráce v oblasti trhu práce v podstatě neexistuje. Za největší bariéry využití Fondu mikroprojektů považuje jazykové bariéry, bariéry spojené s chybějící infrastrukturou, bariéry vyplývající z rozdílů právních systémů obou zemí, komplikované procedury spojené s realizací a vyúčtováním projektu, chybějící systém záloh na realizaci projektu a finanční možnosti. Jako klíčové pro rozvoj Euroregionu Praděd považuje tato témata: kultura, kulturní a historické dědictví, sport, výměna a setkání školní mládeže, společné turistické produkty (v tom také malá turistická infrastruktura), institucionální spolupráce, aktivity vedoucí ke zlepšení situace na trhu práce, vzdělávání, životní prostředí, aktivity integrovaného záchranného systému, integrační setkávání obyvatelstva, silniční infrastruktura a lokální veřejná doprava, aktivity podporující podnikatelské prostředí. Potenciál spolupráce s partnerskými institucemi z druhé strany hranice vidí v posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a rybářství, ochraně životního prostředí a podpoře účinného využívání přírodních zdrojů, podpoře udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, podpoře zaměstnanosti a mobility pracovních sil, podpoře sociálního začleňování a boje proti chudobě, nepřizpůsobivému obyvatelstvu a kriminalitě, v investicích

do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení a posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Euroregion Praděd 2020+“ je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu.
Překračujeme hranice